

ALGEMENE INSPECTIE
VAN DE FEDERALE POLITIE EN VAN DE LOKALE POLITIE

**Evaluatie van de Bijzondere Bijstand (GPI 81)
2021, vanuit het perspectief van
risicobeheersing**

**Exemplaar AIG
September 2022**

**Directie
Audit en Inspectie**

BESTEMMELINGEN

Mevrouw A. Verlinden, minister van Binnenlandse Zaken, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing	Exemplaar 1
De heer V. Van Quickenborne, Vice-eersteminister en minister van Justitie, belast met Noordzee	Exemplaar 2
De heer P. Vanderheyden, Procureur-generaal van Bergen	Exemplaar 3
De heer M. De Mesmaeker, Commissaris-generaal van de Federale Politie	Exemplaar 4
De heer N. Paelinck, Voorzitter van de Vaste Commissie van de Lokale Politie	Exemplaar 5
Mevrouw K. Stinckens, Voorzitter van het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten	Exemplaar 6
De heer T. Gillis, Inspecteur-generaal van de Algemene Inspectie van de Federale Politie en van de Lokale Politie	Exemplaar 7

Afkortingenlijst

AIG	Algemene Inspectie van de Federale Politie en van de Lokale Politie
ANPA	Nationale Politieacademie
BB	Bijzondere Bijstand
CCN2	Coördinatiecel – niveau 2
CET	Casualty Extraction Team
COVID-19	Coronavirus disease 2019
CCOMITÉ P	Vast Comité van Toezicht op de politiediensten
DAO	Directie van de operaties inzake bestuurlijke politie
DGR	Algemene Directie van het middelenbeheer en de informatie
DSU	Directie van de speciale eenheden van de Federale Politie
EDA	Erkenningsdossier
EDS	Excited Delirium Syndrome
EFQM	European Foundation For Quality Management
GPI	Geïntegreerde politie
GSI	Gespecialiseerde Steun en Interventies
WPA	Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt
WGP	Wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus
SPS	Strategisch Platform voor het gebruik van dwang en geweld

FIGURENLIJST

Figuur 1 - component van het risicobeheersingssysteem	13
Figuur 2 - GPI 81: inherente risico's	15
Figuur 3 - GPI 81: beheersingsmaatregelen	16
Figuur 4 - vergelijking GPI 81 – GPI 48	17
Figuur 5 - GPI 81: rol van het Federaal Opleidingsinstituut	19
Figuur 6 - GPI 81: rol van de Nationale Opleidingscoördinator	19
Figuur 7 - zones beschikkende over een BB (rangschikking per categorie)	26
Figuur 8 - GPI 81: organisatie van de BB	27
Figuur 9 - GPI 81: verdeling van de steunopdrachten	30
Figuur 10 - GPI 81: melding van incidenten door de betrokken PZ	35
Figuur 11 - GPI 81: analyse van de incidenten overgemaakt in de evaluatieverslagen van de PZ	36
Figuur 12 - GPI 81: vergelijking informatie betreft de opleiding (Nationale Opleidingscoördinator/PZ)	38

INHOUDSTAFEL

1	INLEIDING	7
2	HET ONTWERP VAN DE OMZENDBRIEF	8
2.1	De behoefte.....	10
2.1.1	<i>Het controlegebied</i>	10
2.1.2	<i>De controlepunten en het beheer</i>	10
2.2	De opdrachten.....	11
2.2.1	<i>Het controlegebied</i>	11
2.2.2	<i>De controlepunten en het beheer</i>	11
2.3	Het risico	13
2.3.1	<i>Het controlegebied</i>	13
2.3.2	<i>De controlepunten en het beheer</i>	13
2.4	Besluit betreft het ontstaan	21
3	TOEPASSING VAN DE OMZENDBRIEF IN 2021	23
3.1	De methodiek.....	23
3.1.1	<i>Het doel</i>	23
3.1.2	<i>De bronnen</i>	24
3.1.3	<i>Een vragenlijst</i>	24
3.1.4	<i>De betrokken politiezones</i>	25
3.1.5	<i>De planning</i>	25
3.2	De behoefte.....	25
3.2.1	<i>De typologie van de politiezones beschikkende over BB</i>	26
3.2.2	<i>De organisatie van de BB</i>	26
3.2.3	<i>De positie en de identificatie van de BB binnen de politiekezone</i>	27
3.3	De opdrachten.....	28
3.3.1	<i>De procedures, richtlijnen en scenario's</i>	28
3.3.2	<i>Het toepassingsgebied van de opdrachten</i>	28
3.4	Het risico	31
3.4.1	<i>De incidenten</i>	31
3.4.2	<i>De competenties en het materiaal</i>	37
3.4.3	<i>Het dispositief coördinatie GPI 81</i>	41
3.5	Besluit betreffende de uitvoering	43
4	ALGEMEEN BESLUIT	45
5	AANBEVELINGEN	47
5.1	Het ontwerp van de omzendbrief GPI 81.....	47
5.2	Identificatie van het risico	48
5.3	Het risicobeheersingssysteem.....	49
6	BIJLAGEN	51

6.1	Bijlage 1 : Identificatie van de risico's op basis van de omzendbrief	51
6.2	Bijlage 2 : Identificatie van de beheersingsmaatregelen	52
6.3	Bijlage 3: Identificatie van de BB en hun datum van opstart	53
6.4	Bijlage 4 : Opleiding – verhouding Trainer/end-user	54
6.5	Bijlage 5 : Beschermingsuitrusting	55
6.6	Bijlage 6 : Andere middelen	56
6.7	Bijlage 7 : Bewapening	57

AI G

1 INLEIDING

Dit verslag heeft als doel de **Bijzondere Bijstand (BB)** te **evalueren binnen de Lokale Politie**, zoals gedefinieerd in de omzendbrief GPI 81¹.

De Algemene Inspectie (AIG) verzekert de opvolging en evaluatie van de BB. In dit kader stelt zij een jaarverslag op dat een globale evaluatie weergeeft en dit ter attentie van de minister van Binnenlandse Zaken, de voorzitter van de Vaste Commissie van de Lokale Politie en de Commissaris-generaal van de Federale Politie. Huidig verslag heeft betrekking op het jaar 2021.

De AIG wenst in 2022 een referentiekader te scheppen, waarin toekomstige evaluaties zullen worden geschreven. Een referentiekader dat niet bedoeld is om allesomvattend te zijn, maar dat elk van de belanghebbenden van de BB in staat zal stellen om de initiatieven en acties waarvoor zij verantwoordelijk zijn op een gemeenschappelijke basis te bepalen, te ontwikkelen en in plaats te stellen.

Rekening houdende met de omzendbrief CP3² en het principe van een methodologische en systematische benadering van activiteiten van organisatiebeheersing vanuit de notie van risico binnen het politielandschap, richtte de AIG zich op de GPI 81 als een mechanisme voor risicobeheersing verbonden aan de BB. Deze aanpak laat toe om twee verschillende evaluatiedomeinen te identificeren: (a) het ontwerp van de omzendbrief (b) de toepassing van de omzendbrief.³

Het eerste hoofdstuk behandelt **het ontwerp van de GPI 81**. Zij zal worden beoordeeld op basis van de CP3 en de basisprincipes van risicobeheersing.

Het tweede hoofdstuk behandelt **de toepassing van de GPI 81**. Dit zal zich voornamelijk baseren op de jaarlijkse evaluatierapporten opgesteld door de voornaamste actoren binnen de BB, met name de politiezones (PZ) en de Nationale Opleidingscoördinator.

In deze eerste twee hoofdstukken zal bijzondere aandacht worden besteed om **de controlepunten en de beheersingsmechanismen naar voor te brengen, waardoor potentiële controlegebieden** voor toekomstige beoordelingen **worden vastgesteld**.

De twee laatste hoofdstukken zullen respectievelijk worden gewijd aan de **algemene conclusies en aanbevelingen**.

Het doel van dit verslag is om een **gemeenschappelijke basis** te bepalen voor de methode en de stappen tot verdere verbetering van de GPI 81 in de toekomst.

¹ Omzendbrief GPI 81 van 21 juli 2014 betreffende het algemene referentiekader van 'Bijzondere Bijstand' in de lokale politie, BS 14 augustus 2014. [Ministeriële omzendbrief GPI 81 \(sharepoint.com\)](#).

² Rondzendbrief CP3 van 29 maart 2011 betreffende organisatiebeheersing in de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, BS 21 april 2011. Zie eveneens de handleiding van het **Commissariaat-generaal, Dienst Beleidsondersteuning**, Riskmanagement@police, 52 pagina's. [Ministeriële omzendbrief CP 3 \(sharepoint.com\)](#).

³ Op basis van het managementmodel COSO 2 bestaan de componenten van het beheersingssysteem van een organisatie uit acht niveaus: de interne omgeving, de bepaling van de doelstellingen, de identificatie van gebeurtenissen, de risicobeoordeling, de risicoreactie, de beheersingsmaatregelen, de informatie en communicatie en de monitoring. Dit verslag situeert zich op het niveau monitoring, wat de evaluatie van het design van de beheersingsmaatregelen (het ontwerp van de omzendbrief) en de evaluatie van de naleving van de beheersingsmaatregelen (de toepassing van de omzendbrief) omvat. [COSO - Wikipedia](#).

2 HET ONTWERP VAN DE OMZENDBRIEF

Dit deel analyseert en evalueert het ontwerp van de omzendbrief: diens structuur en inhoud.

Binnen de GPI 81 wordt het ontstaan vastgesteld van het gebruik van bijzondere ondersteuning ten aanzien van de basispolitiezorg binnen de Lokale Politie. Het wordt gedefinieerd als **BB**, dit **wil zeggen** *“De Bijzondere Bijstand is het geheel van opdrachten die verband houden met situaties (zowel reguliere als specifieke opdrachten) die een bijzonder risico (kunnen) inhouden in termen van gevaar of geweld, die derhalve door de lokale politie worden uitgevoerd en die worden gekenmerkt door het gebruik van specifieke en, in voorkomend geval, bijzondere middelen waarvoor aangepaste opleidingen en trainingen gevolgd werden”*.⁴

Dit gebruik van bijzondere ondersteuning staat niet ter discussie. Het situeert zich tussen twee andere vormen van bijstand in het globaal dispositief van steun binnen de werking van de basispolitiezorg: de **reguliere bijstand** en de **gespecialiseerde bijstand**.⁵

De omzendbrief stelt **een referentiekader** vast voor de inzet en de ontwikkeling van deze derde vorm van bijstand binnen de Lokale Politie. Dit referentiekader is opgebouwd rond twee hoofdlijnen: enerzijds een herinnering aan **de basisprincipes met betrekking tot het operationeel proces** binnen de geïntegreerde politie en de toepassing hiervan binnen de BB⁶ en anderzijds een **vaststelling van de risico's** die de BB inhoudt en het in plaats stellen van een systeem om deze te beheersen⁷.

Het lezen van de omzendbrief is niet eenvoudig omdat deze twee lijnen en de procedures en de maatregelen die ze ondersteunen elkaar regelmatig overlappen doorheen de tekst. Dit creëert **een zekere verwarring** tussen wat wordt opgemerkt in de opdrachten en het beheer ervan enerzijds en risicobeheersingsmaatregelen en het beheer ervan anderzijds. Deze verwarring blijft niet zonder gevolgen wat betreft de interpretatie van de rol die dient te worden toegekend aan de Nationale Opleidingscoördinator⁸.

In dit deel evalueert de AIG of het opzet van de omzendbrief overeenstemt met de **doelstelling van de wetgever**, meer bepaald een kader bieden voor de ontplooiing van een operationele praktijk door een systeem op te zetten om de risico's die zij inhouden te beheersen.

Deze evaluatie is gebaseerd op een **beschrijvende analyse** van de omzendbrief. Zoals in de inleiding vermeld, baseert zij zich op de principes van een methodologische en systematische aanpak van de risico's in organisaties, zoals omschreven in de CP3 en de referentiekaders van risicobeheersing waarop het gebaseerd is. Onze analyse beweert noch volledig noch feilloos te zijn, maar bepaalt de

⁴ GPI 81, p. 60376.

⁵ Voor de begripsafbakeningen, zie GPI 81, p. 60376 en 60377.

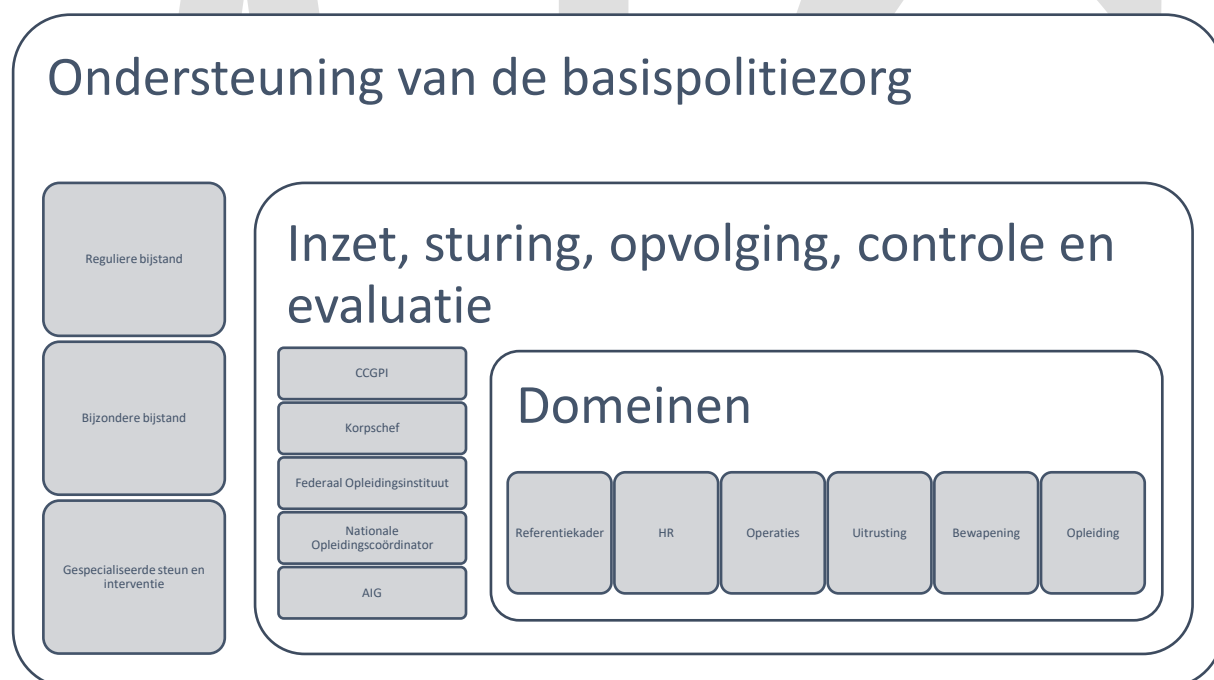
⁶ Vier basiselementen worden in herinnering gebracht: de opdrachten, de operationele verantwoordelijkheid, het engagement en de samenwerking. GPI 81, p. 60377-60379.

⁷ Na verschillende paragrafen over risico's eindigt de inleiding met *“Huidige omzendbrief heeft als doel een geïntegreerd kader en een richtinggevende taakverdeling aan te reiken in antwoord op de hierboven geschetste problematieken. Hij vormt een referentiekader voor de organisatie van ‘Bijzondere Bijstand’ in de lokale politie, met inachtneming van de lokale autonomie en van de principes van de geïntegreerde politiewerking. Dit moet leiden tot meer synergie en een optimale samenwerking tussen de verschillende vormen van ‘Bijzondere Bijstand’ in de politiezones, enerzijds, en tussen de ‘Bijzondere Bijstand’ van de lokale politie en de ‘gespecialiseerde steun en interventie’ van de federale politie, anderzijds.”* GPI 81, p. 60376.

⁸ We komen hierop terug in het hoofdstuk over de toepassing van de omzendbrief.

basis van waaruit de AIG haar aanbevelingen zullen voortvloeien voor wat betreft de herziening van de omzendbrief.

Hieronder een schematische voorstelling van de verschillende elementen, en hun relatie, die in de GPI 81 aan bod komen.⁹ Het beschrijft **onze benadering van de omzendbrief**: (a) het gaat om één van de drie vormen van bijstand aan de basispolitiezorg, (b) het stelt de voornaamste actoren vast die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering, de opvolging en de evaluatie en (c) het bepaalt de werkpunten van de organisatie (de geïntegreerde politie, de Federale Politie en de Lokale Politie) waar acties dienen genomen worden, zowel op het gebied van opdrachten als op het gebied van risicobeheer.

We stellen een analyse van de omzendbrief voor, opgebouwd rond drie begrippen: de **behoefte**, de **opdrachten** en het **risico**.

Elk concept wordt in de omzendbrief uitgedrukt in termen van acties of maatregelen waarvan de uitvoering en de opvolging dienen te worden gestuurd. Voor elk concept identificeert de AIG **het controlegebied** in de processen van de organisatie. De acties of de maatregelen die moeten worden uitgevoerd om het concept waaraan zij gekoppeld zijn te verwezenlijken, vormen **de controlepunten**. Ofwel zijn deze duidelijk bepaald in de omzendbrief, ofwel kunnen ze uit de logica van de omzendbrief worden afgeleid. Voor elk controlegebied worden controlepunten in de vorm van vragen vastgelegd.

⁹ De gehanteerde termen zijn deze van de GPI 81.

2.1 DE BEHOEFTE

Het begrip ‘behoefte’ is een sleutelbegrip binnen de GPI 81, maar zou beter moeten worden gedefinieerd. De keuze van de korpschef om binnen zijn PZ een BB eenheid op te richten, moet beantwoorden aan een behoefte die is vastgesteld **op basis van een behoefteanalyse** die hij uitvoert¹⁰. Echter zullen alle PZ wel eens geconfronteerd worden met een situatie waarbij het risico de inschakeling van BB vereist. Het begrip behoefte wordt dan ook opgevat als **de manier waarop er op het risico wordt geanticipeerd en waarop het wordt beheerst**. Dit kan gebeuren door (a) een BB op te richten of (b) een samenwerkingsakkoord te sluiten met een PZ die over BB beschikt, zoals bepaald in de omzendbrief¹¹.

2.1.1 HET CONTROLEGEBIED

Het controlegebied betreft **het beheersingsproces** binnen de organisatie (strategie). Er wordt **een keuze** gemaakt tot het al dan niet oprichten van BB binnen de PZ en de manier waarop het risico waarvoor BB nodig is, afgedekt wordt.

2.1.2 DE CONTROLEPUNTEN EN HET BEHEER

De **beslissing om een BB op te richten**, wordt nagegaan op basis van volgende vragen:

- (a) Werde de BB opgericht op basis van een behoefteanalyse?
- (b) Hoe werd deze analyse ontworpen en uitgevoerd ?
- (c) Beantwoorden de structuur en de organisatie van de in plaats gestelde BB aan de behoeften in deze analyse vastgesteld?
- (d) Wordt de analyse regelmatig herzien en herhaald?
- (e) Wordt de BB regelmatig aangepast in functie van de evolutie van de behoefteanalyse (PDCA)?

De **beslissing om geen BB op te richten** wordt nagegaan op basis van volgende vragen:

- (a) Werde de keuze om geen BB op te richten genomen op basis van een analyse?
- (b) Hoe werd deze analyse ontworpen en uitgevoerd ?
- (c) Werde een samenwerkingsakkoord met een andere PZ gesloten?
- (d) Wordt de analyse regelmatig herzien en herhaald?
- (e) Wordt het samenwerkingsmechanisme regelmatig aangepast in functie van de evolutie van de behoefteanalyse (PDCA)?

Zoals hierboven vermeld, zullen alle PZ waarschijnlijk eens geconfronteerd worden met een situatie die de tussenkomst van een BB vereist, maar niet alle PZ kiezen ervoor om binnen hun PZ een BB op te richten. In dat geval bepaalt de omzendbrief dat **samenwerking** met een andere PZ mogelijk is.

¹⁰ GPI 81, p. 60379.

¹¹ GPI 81, p. 60378.

2.2 DE OPDRACHTEN

De Bijzondere Bijstand is een operationele steun aan de werking van de basispolitiezorg. Het **maakt deel uit van het globaal ondersteuningsdispositief voor de werking van de basispolitiezorg**, die bestaat uit drie niveaus¹².

2.2.1 HET CONTROLEGEBIED

Het controlegebied omhelst operationele processen, zowel binnen de Lokale Politie (steun aan interventie) als binnen de geïntegreerde politie (wederzijdse steun, samenwerking, ...).

2.2.2 DE CONTROLEPUNTEN EN HET BEHEER

De omzendbrief stemt volledig overeen met het voorziene en ontworpen kader voor het beheer van de opdrachten binnen de geïntegreerde politie¹³. Het wijkt er op geen enkele manier van af.

Het is dan ook de toepassing van dit kader, voornamelijk rond vragen van toepassing van principes en operationele procedures, zoals gedefinieerd en beschreven in het **wettelijk en reglementair kader**, die de controlepunten met betrekking tot de opdrachten zullen bepalen. De conformiteitspunten voorzien in de Wet op de Geïntegreerde Politie (WGP) en de Wet op het Politieambt (WPA) en de omzendbrieven, betreffende de operationele inzet van de politiediensten, zijn hier gewoon van toepassing¹⁴.

De omzendbrief legt de nadruk op een aandachtspunt: **de uniformiteit of de standaardisatie**. Dit punt geldt niet specifiek voor de opdrachten, maar behelst het geheel van procedures en werkdomeinen in verband met de BB. Het is ontworpen in evenwicht met het begrip van autonomie van de PZ¹⁵.

Iedereen is het er over eens dat de processen (het wat?) en de procedures (het hoe?) van een organisatie dienen te worden beschreven en gedocumenteerd. Dit is de basis voor kwaliteits- en risicobeheer. Men is het er ook over eens dat het in dit opzicht moeilijk is om volledig te zijn binnen deze materie en dat **een beschrijving en documentatie van processen en kritieke en essentiële procedures** als basis voldoende is.

Gelet op het specifiek risico dat de BB beoogt te dekken en zijn band met een basisfunctionaliteit (interventie) en rekening houdend met wat de omzendbrief GPI 81 voorziet, is een beschrijving en een documentatie van de procedures binnen de BB **noodzakelijk**.

Binnen de omzendbrief is er een constante spanning tussen de notie **autonomie** en de notie **standaardisatie**. Deze is noch negatief, noch positief. Enerzijds weerspiegelt het een dubbele noodzaak

¹² De reguliere bijstand, de bijzondere bijstand en de gespecialiseerde steun en interventie.

¹³ De voornaamste zijn art. 3 WPA, art. 7 en 47 WPA en de PLP 27 die worden vertaald in operationele procedures binnen de geïntegreerde politie, waar DAO en de Dirco's een sleutelrol vervullen, met name bij de voorbereiding, planning en opvolging van de operaties.

¹⁴ Om er in het algemeen enkele te vermelden: art. 3 WGP, art. 7 WPA, de PLP 27, de GPI 62...

¹⁵ GPI 81, p. 60376.

voor de geïntegreerde politie, namelijk een politieaanbod leveren, het meest aangepast aan de vragen en verwachtingen van de verschillende omgevingen, waaraan zij zich actief aanpast.¹⁶

Anderzijds, een geïntegreerde werking verzekeren die een minimaal gelijkwaardige dienstverlening garandeert, maar ook – wat vaak wordt vergeten – een factor in de beheersing van risico's in operationele processen.

Uniformiteit van de operationele procedures betreft BB en de uniforme toepassing ervan vormen geen inbreuk op de autonomie¹⁷. Het is een noodzaak, net zoals het een noodzaak is in het kader van bijvoorbeeld afspraken over het genegotieerd beheer van de openbare orde (GBOR) of geïntegreerde verkeersdispositieven met het oogpunt op veiligheid. De basis voor deze uniformiteit moet worden gelegd met betrekking tot de **aan BB toegewezen opdracht**¹⁸. Vaak zijn er twee soorten opdrachten die worden toegewezen aan eenheden of personeel belast met BB: opdrachten die binnen het toepassingsveld van BB vallen die in de omzendbrief worden beschreven en een verscheidenheid aan opdrachten die niet binnen het toepassingsveld BB vallen (en die in hoofdstuk 3 aan bod zullen komen), maar waarvoor de vaardigheden en zekere uitrusting of bewapening, waarover het personeel van de BB beschikt, een toegevoegde waarde bieden.

De spanning tussen autonomie en standaardisatie zou dan als volgt kunnen worden geformuleerd: volledige standaardisatie voor wat onder BB valt, autonomie voor wat niet onder BB valt maar wordt uitgevoerd door personeel belast met BB. De gevolgen hiervan werden in dit verslag niet geanalyseerd. Het leek ons nuttig om dit onderwerp hier te behandelen omdat autonomie en standaardisatie regelmatig worden tegengewerkt of gezien worden als een belemmering voor de werking van de geïntegreerde politie, terwijl als de context wordt omschreven waarin zij moeten worden uitgeoefend, **oplossingen kunnen worden gevonden waarbij zij elkaar kunnen aanvullen en zelfs een wederzijdse toegevoegde waarde kunnen bieden.**

Hiermee rekening houdende, vatten we de controlepunten samen in de volgende vragen:

- (a) Werden de operationele procedures betreft de BB omschreven?
- (b) Werden de operationele procedures ontworpen, rekening houdend met de verschillende mogelijke beheersingsniveaus (interne ondersteuning binnen een PZ, wederzijdse ondersteuning tussen PZ en georganiseerde ondersteuning in het kader van een geïntegreerd dispositief geïntegreerde politie)
- (c) Is er een beheersingsmechanisme dat rekening houdt met de verschillende mogelijke beheersingsniveaus?¹⁹

¹⁶ Zonder volledig te zijn vermelden we hier enkel het stedelijk milieu, de stadsrand en de landelijke omgeving als voorbeelden van deze verscheidenheid van de omgeving in kwestie. Hieraan kunnen nog specifieke omgevingen worden toegevoegd, zoals stations, luchthavens en havens.

¹⁷ Wet van 7 DECEMBER 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus.

Artikel 3: *“De politiediensten worden georganiseerd en gestructureerd op twee niveaus : het federale niveau en het lokale niveau, die samen de geïntegreerde politiezorg verzekeren...”*

¹⁸ Ongeacht of de eenheid niet-permanent of permanent, intern of extern wordt ondersteund.

¹⁹ Voor het hele land in real time beschikken over betrouwbare en volledige informatie over de inzet van BB, zowel op het ogenblik zelf als gepland op het hele grondgebied.

2.3 HET RISICO

De keuze om aan de behoefte te voldoen (opstarten of samenwerking) houdt risico's in. In de omzendbrief vermeldt de wetgever **alle constitatieve elementen van een risicobenadering** en nodigt zij de verantwoordelijke politieambtenaren uit om deze in plaats te stellen²⁰.

2.3.1 HET CONTROLEGEBIED

Het controlegebied betreft tegelijkertijd de beherende, ondersteunende en operationele processen van de organisatie²¹ en dit vanuit het oogpunt van **grensoverschrijdend en geïntegreerd risicobeheer** (Risk assessment en Risk management).

2.3.2 DE CONTROLEPUNTEN EN HET BEHEER

Hier worden de **componenten van de interne omgeving** van een organisatie besproken, zoals omschreven in de handleiding CP3, ontworpen door de AIG²²: de interne omgeving, de identificatie van risico's en de beoordeling ervan, de beheersingsmaatregelen en het beheer van het risicobeheersingssysteem.

Figuur 1 - component van het risicobeheersingssysteem

²⁰ Op basis van het COSO Enterprise Risk Management raamwerk zijn de componenten: de interne omgeving, de bepaling van de doelstellingen, de identificatie van gebeurtenissen, de risicobeoordeling, de risicoreactie, de beheersingsmaatregelen, de informatie en communicatie en de monitoring. De omzendbrief GPI 81 verwijst naar deze elementen, met uitzondering van informatie en communicatie.

²¹ Enerzijds de geïntegreerde politie als geheel en anderzijds de federale politie en elke PZ afzonderlijk.

²² AIG, CP3. Handleiding voor het begrijpen en implementeren van een effectief organisatiebeheersingssysteem, 2020.

2.3.2.1 DE INTERNE OMGEVING VAN DE ORGANISATIE

De wetgever stelt duidelijk dat verschillende componenten van de interne omgeving van de organisatie aanwezig dienen te zijn, om te kunnen spreken van een doeltreffend en efficiënt beheer van de risico's voor BB.

Het betreft de eerste stap in de uitvoering van een risicobeheersingssysteem:

- (a) Een referentiekader gebaseerd op waarden omgezet in concrete daden²³;
- (b) Beschreven en gedocumenteerde processen en procedures²⁴;
- (c) Een structuur waarin de rollen, functies, verantwoordelijkheden en interacties tussen mensen en diensten zijn vastgelegd²⁵;
- (d) Aandacht besteden aan risicobeheersing²⁶.

In de omzendbrief, herinnert de wetgever aan een dubbele **noodzaak voor de inzet van BB**: enerzijds een identificatie, een beschrijving en een beheer van operationele procedures en anderzijds een identificatie van risico's, het in plaats stellen van beheersingsmaatregelen en het uitvoeren van een risicobeheersingssysteem.

De controlepunten kunnen aan de hand van volgende vragen worden vastgesteld:

- (a) Zijn de waarden van de organisatie gekend, beschreven en vertaald in concrete gedragingen voor de opdrachten BB?
- (b) Zijn de processen en de procedures voor opdrachten BB beschreven en gedocumenteerd?
- (c) Worden de operationele procedures voor BB ondersteund en beheerd door een structuur waarin rollen, functies, verantwoordelijkheden en interacties tussen personen en diensten zijn vastgelegd?
- (d) En is een risicobenadering binnen de organisatie geïntegreerd in de strategische ontwikkeling en vertaalt deze zich in concrete acties in het kader van de uitvoering van BB?

2.3.2.2 IDENTIFICATIE EN EVALUATIE VAN DE RISICO'S

De omzendbrief omvat verschillende indicatoren met betrekking tot de identificatie en de evaluatie van risico's, **de tweede fase in de uitvoering van een risicobeheersingssysteem**.

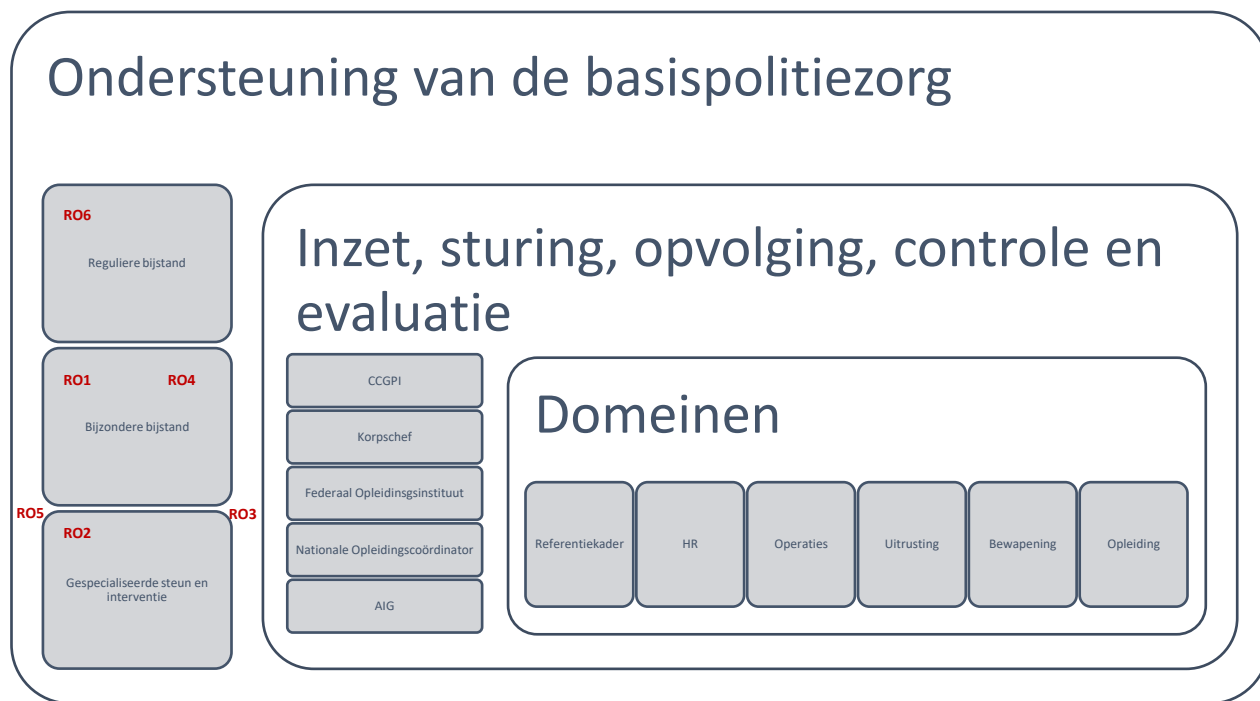
²³ De context van het gebruik van geweld (GPI 81, p. 60377).

²⁴ Werkwijzen, procedures en scenario's van de BB (GPI 81, p. 60377-60378).

²⁵ Het referentiekader en de verantwoordelijkheden (GPI 81, p. 60377).

²⁶ GPI 81, p. 60376 et p. 60379.

Hoewel onduidelijk²⁷ is de omzendbrief coherent. Er wordt herinnerd aan de belangrijkste elementen die nodig zijn voor risicobeheer en deze worden aangevuld met de vastgestelde **risico's ingebed in de BB**. De 6 risico's die door de omzendbrief werden vastgesteld²⁸ worden gevisualiseerd aan de hand van volgend schema.

Figuur 2 - GPI 81: inherente risico's

- RO1 – Gewone interventie die ondersteuning vereist vanwege een bijzonder risico (BB).
- RO2 – Gewone interventie die ondersteuning vereist vanwege een verhoogd risico (gespecialiseerde steun en interventie).
- RO3 – Het verband tussen de BB en gespecialiseerde steun en interventie vormt een risico voor een spanningsveld tussen de twee vormen van ondersteuning.
- RO4 – De aard van de opdrachten en taken die worden toevertrouwd aan het personeel dat is belast met BB, is soms niet goed omschreven. Bijgevolg is er een verhoogd risico tijdens de uitvoering van deze taken.
- RO5 – De operationele methodes, procedures en scenario's bevatten kritieke en gevoelige informatie wat betreft de uitvoering van de opdrachten. De wijze waarop zij toegankelijk en beschikbaar zijn, vormen een bron van risico tijdens de voorbereiding en uitvoering van opdrachten.
- RO6 – Bij de uitvoering van gewone interventies kan een situatie een risico vormen waarvoor de inzet van een gewone interventieploeg vereist is.

De controlepunten kunnen worden vastgesteld aan de hand van volgende vragen:

- (a) Werden de risico's verbonden aan de BB vastgesteld en in kaart gebracht?
- (b) Werden de risico's verbonden aan de BB geëvalueerd?

²⁷ Zie deel 2 'Het ontwerp van de omzendbrief', pagina 8 en volgende.

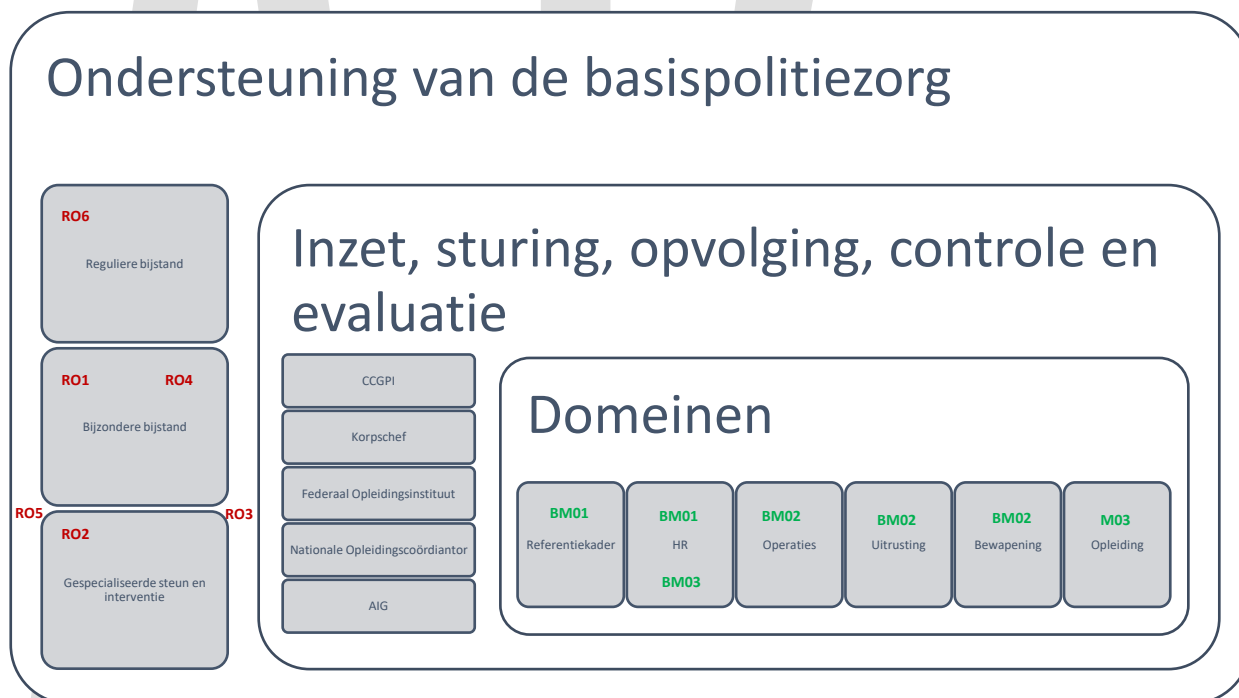
²⁸ Zie bijlage 1 voor een volledige beschrijving van de verschillende inherente risico's.

(c) Werden de risico's die werden vastgesteld, in kaart gebracht en geëvalueerd, periodiek beoordeeld (PDCA)?

Er wordt op gewezen dat de omzendbrief een duidelijk onderscheid maakt tussen **analyses in verband met veiligheid en het welzijn van het personeel** enerzijds en analyses van operationele risico's anderzijds. Beiden vallen onder de verantwoordelijkheid van de korpschef²⁹. De analyses in verband met de veiligheid en het welzijn van het personeel betreffen een specifiek legaal kader³⁰ en zijn onderworpen aan specifiek toezicht en controle. In het kader van de opvolging van de GPI 81 en de toepassing ervan, is dit een algemene indicator betreft het niveau van de door de PZ toegepaste risicobenadering.

2.3.2.3 DE BEHEERSINGSMATREGELEN

Na het vaststellen van de risico's verwijst de omzendbrief op zeer algemene wijze naar de uitvoering van acties om deze risico's te beheersen. Dit vormt **de derde fase naar het in plaats stellen van een risicobeheersingssysteem**³¹.

Figuur 3 - GPI 81: beheersingsmaatregelen

- BM01 – Vaststellen van kwaliteitsnormen, procedures en gecertificeerde scenario's binnen de geïntegreerde politie;
- BM02 – De nodige middelen en bijzondere bewapeningen specificeren;
- BM03 – Zorgen voor uniforme opleidingen en trainingen op basis van gecertificeerde normen en procedures.

²⁹ GPI 81, p. 60379.

³⁰ Wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de Codex over het welzijn op het werk.

³¹. Zie bijlage 2 voor een beschrijving van de beheersingsmaatregelen.

In de omzendbrief worden de beheersingsmaatregelen in drie groepen onderverdeeld. De eerste groep betreft **het personeel** dat de opdrachten BB zal uitvoeren en richt zich op de ontwikkeling van kwaliteitsnormen voor de selectie, het competentieprofiel en de opleiding.

De tweede groep behelst **de uitvoering van de opdrachten BB** en is gericht op de ontwikkeling van gecertificeerde procedures.

De derde groep betreft **de opleiding**, die uniform zou moeten zijn voor de gehele geïntegreerde politie en afgestemd moet zijn op de gecertificeerde procedures en scenario's. De opleiding wordt beschouwd als een middel dat toelaat om verschillende risico's te beheersen. In de omzendbrief worden de beheersingsmaatregelen niet in detail beschreven, maar wordt verzocht tot de uitvoering ervan.

De controlepunten kunnen aan de hand van volgende vragen worden geïdentificeerd:

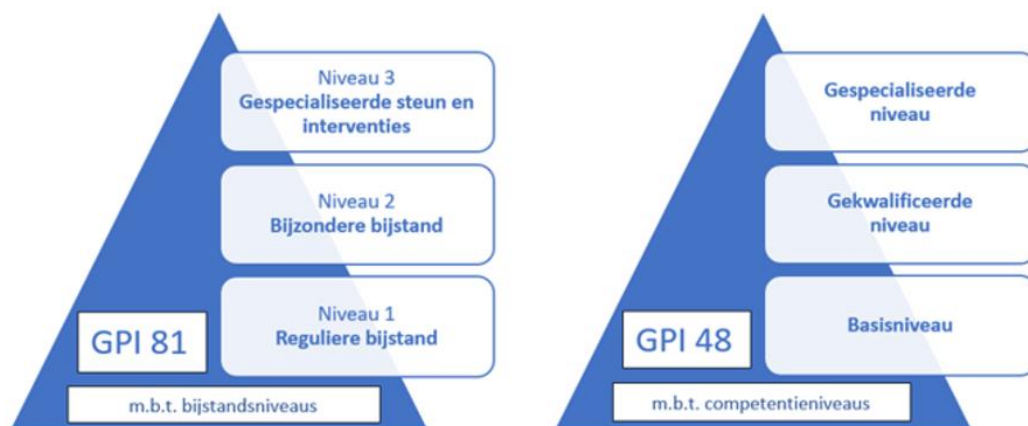
- a) Werden de in de omzendbrief bedoelde beheersingsmaatregelen ontworpen en uitgevoerd?
- b) Werden alle risico's in verband met BB aan beheersingsmaatregelen onderworpen? Zo niet, werd de keuze om geen controleactie te ontwerpen en uit te voeren gemotiveerd?

2.3.2.4 DE SAMENHANG VAN HET BEHEERSINGSSYSTEEM

Het is duidelijk dat de GPI 81 deel uitmaakt van een groter geheel dat bestaat uit de GPI 48 en 62, waarnaar regelmatig wordt verwezen. Om de toepassing ervan mogelijk te maken, is het noodzakelijk dat dit een samenhangend geheel is.

Ook dit jaar lijkt het ons nuttig om opnieuw te verwijzen naar onze bevindingen van voorgaande jaren. In het verslag met betrekking op het jaar 2020, ging de AIG bijvoorbeeld in op een zekere onsamenhangendheid en gebrek aan uniformiteit tussen de omzendbrieven GPI 48 en 81, alsook op het feit dat het toepassingsveld van de GPI 81 enkel de Lokale Politie behelst, terwijl deze van de GPI 48 en de GPI 62 het geheel van de geïntegreerde politie betreft.

Onderstaand schema geeft de vergelijking weer tussen de niveauschalen die in de twee omzendbrieven werden gebruikt:

Figuur 4 - vergelijking GPI 81 – GPI 48

In het kader van de GPI 81 wordt een onderscheid gemaakt voor het niveau van bijstand in functie van de evolutie van het risico of van het geweld. In de GPI 48 wordt echter een onderscheid gemaakt

naargelang van het door het personeelslid te verwerven bekwaamheidsniveau. Een lid van het operationele kader kan bijvoorbeeld het bekwaamheidsniveau gekwalificeerd krijgen, dit wil zeggen dat hij of zij in vergelijking met het basisniveau aanvullende bekwaamheden kan hebben verworven en gevalideerd, zonder noodzakelijkerwijs te voldoen aan de selectie-, opleidings- en trainingsvereisten zoals voorzien in het kader van BB. Dit leidt tot **verschillen in visie en interpretatie**, die op hun beurt aanleiding kunnen geven tot het ontstaan van grijze zones binnen het concept van operationele bijstand³².

De richtlijnen die het complexe operationele werk omkaderen, moeten zo veel als mogelijk alle bronnen van verwarring wegnemen. Dit voorbeeld toont aan dat het sturen van beheersingsmaatregelen een essentiële functie is en niet beperkt blijft tot het door de omzendbrief GPI 81 gedefinieerde domein, maar ook op de gehele politieopleiding die betrekking heeft op geweldbeheersing.

2.3.2.5 HET STUREN VAN HET BEHEERSINGSSYSTEEM

Het sturen (monitoring) is het **laatste onderdeel** van het in de omzendbrief aangehaalde **risicobeheersingssysteem**³³. Hoewel de verantwoordelijkheden die onlosmakelijk samengaan met de functie als korpschef op dit vlak vanzelfsprekend zijn³⁴, worden in de omzendbrief nog drie andere actoren vermeld die een rol spelen bij dit toezicht: het Federaal Opleidingsinstituut³⁵, de Nationale Opleidingscoördinator, ondersteund door een coördinatieceel en de AIG.

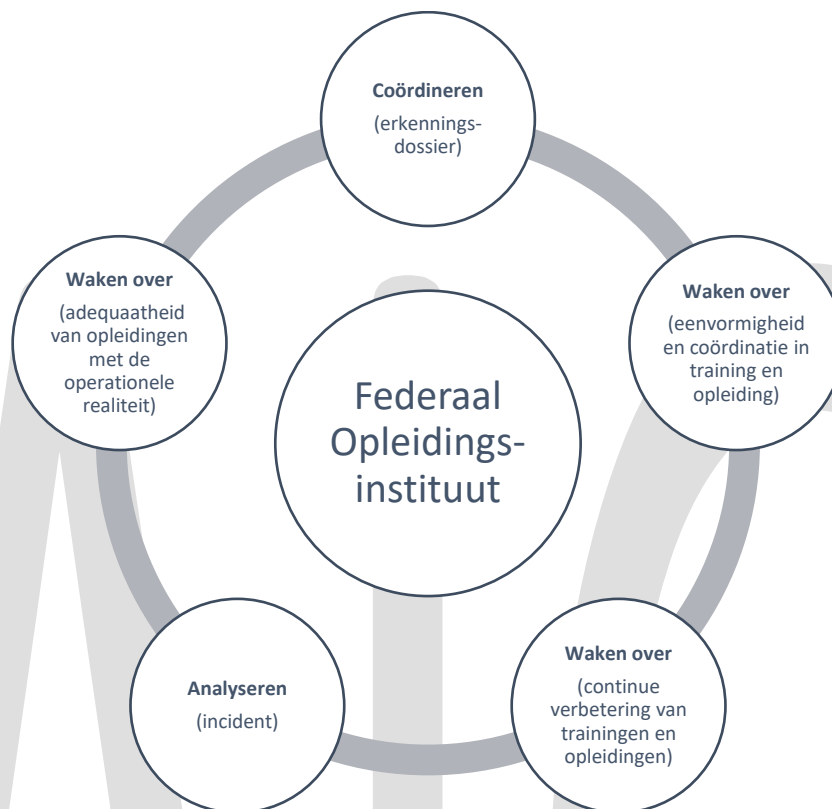
De taken toegewezen aan het **Federaal Opleidingsinstituut** worden in volgend schema weergegeven:

³² Zie het punt 'de grijze zones' in het hoofdstuk over de toepassing van de omzendbrief p. 28.

³³ De omzendbrief maakt geen melding van de zevende stap in het COSO 2 referentiekader, namelijk interne en externe communicatie.

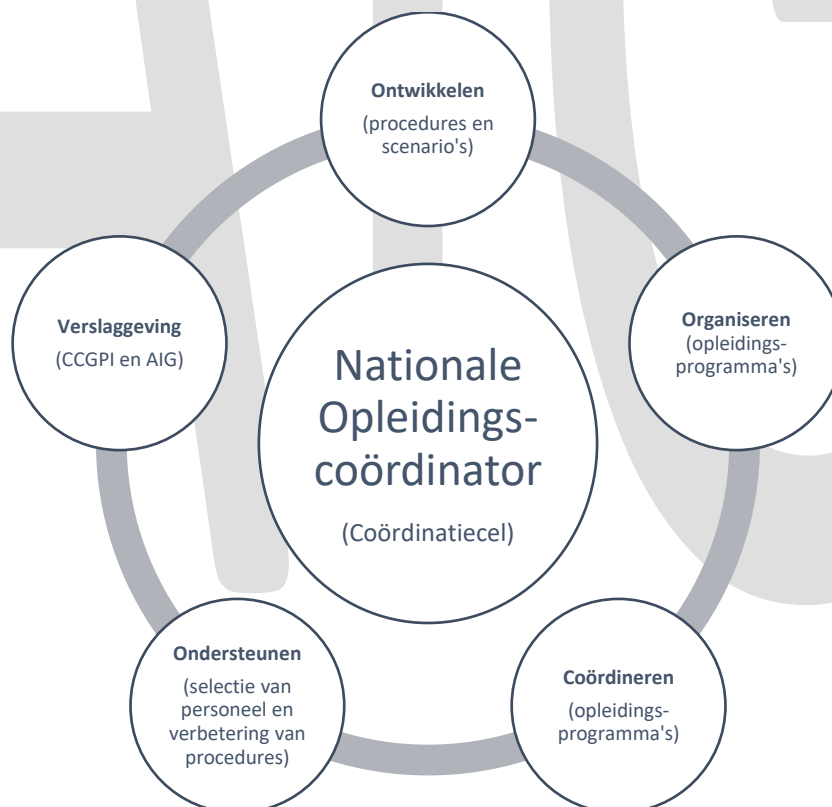
³⁴ Wanneer het gaat over het vaststellen van de rol van de verantwoordelijkheden van de korpschef, is het ons duidelijk dat de omzendbrief voortdurend verwijst naar art.44 van de WGP, ook al wordt dit niet vernoemd in de omzendbrief. Bovendien brengt de overheid in de omzendbrief de verantwoordelijkheden van de korpschef in herinnering in het kader van de Welzijnswet. GPI 81, p. 60379.

³⁵ De omzendbrief verwijst naar een niet-bestaande naam binnen de geïntegreerde politie, namelijk het Federaal Opleidingsinstituut (dit is nu ANPA). Dit instituut moest de voormalige directie van de opleiding binnen de Federale Politie vervangen. Het werd aangeduid binnen DGR (Algemene directie van het middelenbeheer en de informatie) om de rol en de functies met betrekking tot de geïntegreerde politie over te nemen op het gebied van opleiding.

Figuur 5 - GPI 81: rol van het Federaal Opleidingsinstituut

De **Nationale Opleidingscoördinator** is belast met de uitvoering en de opvolging van het beheersingssysteem vanuit 6 taken die hem werden toegewezen:

Figuur 6 - GPI 81: rol van de Nationale Opleidingscoördinator

Tot slot is de **AIG** verantwoordelijk om de opvolging van de BB te verzekeren en om hiervan een jaarlijkse globale evaluatie uit te voeren, alsook om op regelmatige basis inspectieopdrachten in het kader van BB uit te voeren.

Het is moeilijk om de omzendbrief te begrijpen omdat deze **noch** duidelijk het doel van **de opvolging** weergeeft (de opdrachten; de opleiding; de opdrachten en de opleiding...), **noch de interactie tussen de betrokken actoren** van de geïntegreerde politie binnen de BB. Men kan hier aannemen dat, binnen het wettelijk en regelgevend kader, verwezen wordt naar het gezond verstand en de toepassing van de voornaamste algemene beginselen binnen een optimale organisatiebeheersing.

Bovendien is de kwestie van de operationele opvolging van BB niet erg duidelijk. We begrijpen dat de korpschef aan hun verantwoordelijkheden worden herinnerd in het kader van het beheer van een situatie die een BB op hun grondgebied vereisen (beheerd door zijn eigen team BB of door middel van steun van een andere PZ). De praktijk van de BB evolueert tegelijk met het aantal eenheden dat zich ontwikkelt en op elkaar inwerkt. Hun bestaan schept nieuwe operationele mogelijkheden om op geconstateerde risico's te reageren. Men denkt dan bijvoorbeeld aan risico's als bij AMOK-achtige situaties op festivals, die de verantwoordelijke beheerder kan doen beslissen om versterking van BB aan te vragen om het risico af te dekken. Van een opkomende praktijk gaan we over naar een geïntegreerd en regulier constitutioneel onderdeel van een operationele aanpak. Het lijkt er dus op dat **een geïntegreerd beheersingssysteem voor de inzet van BB** nodig is: Welke capaciteiten zijn beschikbaar? Wat is hun geplande inzet? Wat zijn hun beschikbaarheid? Is het mogelijk om hun inzet te controleren en het resultaat te kennen? Kortom, naast een beheer van opleidingen, lijkt het noodzakelijk om na te denken over de manier waarop het beheer van de BB op het niveau van de geïntegreerde politie wordt verzekerd.

Naast een samenhangend geheel van processen, procedures en richtlijnen waarin het proces, de sequenties en de acties die moeten worden uitgevoerd om de kwaliteit van de BB te kunnen waarborgen, is het ook noodzakelijk om **een systeem te ontwerpen** dat toelaat **om onregelmatigheden en incidenten op te sporen** die zich voordoen bij de toepassing van de processen, procedures en richtlijnen: de melding, de verwerking en de exploitatie van m. Dit vormt de noodzakelijke basis voor het verbeteringsproces van elk proces of elke procedure in elke type organisatie.

De eerste stap, de **melding**, is ook een onmisbaar element in het operationeel beheer. De GPI 81 spreekt van een specifieke, methodologische en systematische registratie van incidenten die verband houden met BB. Deze herinnert er eerst aan dat de incidenten in verband met BB worden gemeld in het kader van de **procedure** zoals **voorzien in de GPI 62**.³⁶ Vervolgens wordt er op gewezen dat de gebeurtenissen, waarbij geweld werd gebruikt, specifiek worden geanalyseerd door het Federaal Opleidingsinstituut, dat ervoor dient te zorgen dat opleidingen perfect aansluiten bij de operationele

³⁶ GPI 81, 60377. “...heeft de functionele meerdere ook een meldingsplicht voor elke gebeurtenis die gepaard gaat met gewelddaden waarbij al dan niet gebruik is gemaakt van de politiebewapening, interventietechnieken of –tactieken. Deze bepalingen blijven onverminderd van toepassing in het raam van de inzet van ‘Bijzondere Bijstand’.”

Het begrip ‘incident’ moet worden begrepen conform de GPI 62 waarin een incident wordt omschreven als elke gebeurtenis die gepaard gaat met gewelddaden waarbij al dan niet gebruik is gemaakt van de politiebewapening, interventietechnieken of -tactieken, alsook diefstal of verlies van stukken politiebewapening, munitie of beschermingsmiddelen zoals kogelwerende vesten (korpssuitrusting).

realiteit van het terrein³⁷. Het is naar deze procedure, voorzien in de GPI 62, dat dient te worden verwezen. We zien in hoofdstuk 3 wat betreft de analyse van de toepassing van de omzendbrief hoe de melding van incidenten in verband met een opdracht BB in de praktijk verloopt.

Bovendien kunnen de evaluatieverslagen van de PZ, het evaluatieverslag van de Nationale Opleidingscoördinator en het evaluatierapport van de AIG een aanvulling bieden op de opvolging van incidenten opgesteld op basis van een melding van een incident, zoals voorzien in de GPI 62. Logischerwijze zouden deze evaluatieverslagen naar een **analyse van de incidenten** moeten verwijzen en dit om hun vaststellingen en de genomen maatregelen die ze vermelden, te ondersteunen, motiveren en justifiëren. Dit veronderstelt dat de procedure voor het melden van de incidenten goed werd ontworpen en door alle componenten binnen de geïntegreerde politie werd toegepast. Er wordt op gewezen dat in het laatste verslag met betrekking tot de GPI 62, de AIG tekortkomingen opmerkt in de procedure voor het melden van incidenten. De bevindingen en aanbevelingen zoals geformuleerd in dit verslag zijn eveneens van toepassing op de kwestie van het melden van de incidenten in het kader van de GPI 81.³⁸

De **controlepunten** kunnen aan de hand van volgende vragen worden vastgesteld:

- (a) Werde er een systeem ontworpen en in plaats gesteld voor het opsporen, melden, behandelen en evalueren van incidenten?
- (d) Voert het Federaal Opleidingsinstituut (ANPA) de in de omzendbrief voorziene taken uit? Zo ja, hoe?
- (e) Voert de Nationale Opleidingscoördinator de in de omzendbrief voorziene taken uit? Zo ja, hoe?
- (f) Is het operationele beheer van de BB voldoende en aangepast aan de ontwikkelingen van de praktijk BB?
- (g) Stelt de AIG jaarlijks een evaluatierapport op? Zo ja, hoe?

2.4 BESLUIT BETREFT HET ONTSTAAN

De omzendbrief GPI 81 stelt vast dat er op lokaal niveau binnen de geïntegreerde politie **een operationele praktijk is ontstaan** die zij aanduidt als de BB en waarvan zij volgend werkveld vastlegt: bijzondere bijstandsoopdrachten. In de omzendbrief wordt opgemerkt dat deze praktijk is gebaseerd op, en is geïntegreerd in, de operationele procedures die binnen de geïntegreerde politie zijn voorzien en bestaan. Daarom wordt er in de omzendbrief slechts kort melding van gemaakt om de aandacht te vestigen op de risico's (en de beheersing hiervan) dat de werking BB met zich meebrengt.

Het definieert een **aanpak van de risico's verbonden aan de BB** en stelt daarbij de voornaamste risico's vast (inherente risico's), de beheersingsmaatregelen in verband met de risico's (procedures, scenario's, opleiding) en het beheersingsmechanisme van het systeem dat door deze acties wordt gevormd (rol van het Federaal Opleidingsinstituut, van de Nationale Opleidingscoördinator en van de AIG).

³⁷ GPI 81, 60380. Het aspect van preventieve maatregelen voor het welzijn van het personeel maakt ook deel uit van de kwalitatieve beoordeling van de melding van incidenten.

³⁸ Zie AIG, GPI 62 betreffende de bewapening van de geïntegreerde politie. Een overzicht van de laatste inspectiejaren, juli 2022, p.25-27.

Als de omzendbrief duidelijk de noodzakelijke samenwerking tussen de verschillende componenten binnen de geïntegreerde politie in kaart brengt, zowel op operationeel als op functioneel gebied, dan redeneert zij dat de BB voornamelijk een **behoefte** is die **door een PZ** werd **vastgesteld**.

Een andere mogelijke benadering is dat de BB een taak is die binnen de geïntegreerde politie, en meer bepaald op lokaal niveau, dient te worden vervuld. In dat geval, zou het van belang zijn dat elke component binnen de geïntegreerde politie dat geconfronteerd zou kunnen worden met een situatie waarbij BB vereist is, duidelijk heeft aangegeven hoe het hieraan het hoofd wil bieden (autonomie), wat wil zeggen te beschikken over een BB (permanent of niet-permanent) en/of te voorzien in een samenwerkingsakkoord met een andere PZ of de Federale Politie. Door de BB vanuit deze invalshoek te benaderen, wordt de autonomie van de PZ gerespecteerd (keuze aangepast aan de vastgestelde noden), maar gezien de BB wordt verondersteld om betrekking te hebben op elke component binnen de geïntegreerde politie, zouden verantwoordelijken worden verzocht om een geïntegreerde aanpak te ontwikkelen voor de uitvoering en het beheer ervan. Het toepassingsveld voor de GPI 81 zou moeten worden uitgebreid naar het geheel van de geïntegreerde politie, zowel Federaal als Lokaal. Meer nog, mits de inachtneming van de minimaal gelijkwaardige dienstverlening, zou elke PZ en elke eerstelijnscomponent binnen de Federale Politie op zijn specifiek grondgebied verplicht moeten worden om op basis van hun situatie te bepalen hoe zij de BB ten behoeve van de burgers organiseren.

De omzendbrief is volledig, maar blijft algemeen. Zij verzoekt de verantwoordelijken binnen de geïntegreerde politie, elk binnen hun domein waarvoor ze verantwoordelijk zijn (behoefte) en allemaal binnen de domeinen waar **een transversale en gemeenschappelijke aanpak** noodzakelijk is (procedures, scenario's, opleiding, uitrusting, bewapening, ...) om mee te gaan in een algemene filosofie. Enerzijds, door noodzakelijke operationele procedures in te voeren en te beheren, anderzijds door het vaststellen en het uitvoeren van een methodologische en systematische risicobenadering.

De omzendbrief is compleet en algemeen, maar in bepaalde opzichten verwarrend. Deze verwarring is het gevolg van de schrijfwijze en de structuur van de omzendbrief. Het kan ertoe leiden dat **tekortkomingen ontstaan in het risicobeheersingssysteem** dat de overheid wenst ingevoerd te zien. In hoofdstuk 3 gewijd aan de analyse van de verslagen van de PZ die over een BB beschikken en het verslag van de Nationale Opleidingscoördinator, kunnen we op deze zwakke punten terugkomen. Door de zones en de controlepunten uit de omzendbrief af te leiden, hopen we deze verwarring te kunnen verminderen. Op basis van drie concepten (behoefte, werking en risico) kunnen de verantwoordelijke politieambtenaren enerzijds de aandachtspunten met betrekking tot de BB identificeren en anderzijds de nodige acties ontwerpen, plannen en uitvoeren. De vastgestelde controlepunten zullen ook dienen als basis voor de AIG om toekomstige beoordelingen van de BB te ontwerpen en te definiëren.

3 TOEPASSING VAN DE OMZENDBRIEF IN 2021

“De AIG zal de ‘Bijzondere Bijstand’ opvolgen en evalueren op basis van de jaarlijkse evaluatieverslagen die de zones van de lokale politie opstellen (met vermelding van onder meer het aantal opleidingen en trainingen, het aantal tussenkomsten, de incidenten en de te trekken lessen) en op basis van het jaarlijks evaluatieverslag van de nationale opleidingscoördinator.”³⁹

In dit deel wordt de toepassing van de omzendbrief binnen de geïntegreerde politie geanalyseerd en geëvalueerd. In het eerste deel wordt de methode toegelicht die werd gebruikt om de toepassing te beoordelen. Nadien volgen drie andere delen die de toepassing van de omzendbrief behelzen en dit rond volgende thema's: de behoefte, de opdrachten de risico's. In dit deel is de centrale vraag: **hoe wordt de omzendbrief toegepast?**

De AIG herzielt geleidelijk aan haar benadering van de beoordeling van de GPI 81 en dit door het begrip risico uit de CP3 te integreren. De analyse die volgt, beweert niet allesomvattend te zijn. Het legt de basis voor een toekomstig werkkader om de omzendbrief en de toekomst ervan te beoordelen.

3.1 DE METHODIEK

3.1.1 HET DOEL

Momenteel hebben de door de AIG uitgevoerde beoordelingen, binnen het in de omzendbrief vastgestelde kader, betrekking op de **PZ die beschikken over een permanente of niet-permanente BB**.

Deze beoordeling heeft betrekking op het jaar 2021 en dient als partieel te worden beschouwd. **Elke PZ** kan immers worden geconfronteerd met een situatie die een bijzonder risico inhoudt en een BB vereist. Een volledige beoordeling van de BB moet worden ontwikkeld vanuit een eerste eenvoudige vraag: hoe bereidt elke PZ zich voor op het beheer van een dergelijke situatie?

Zoals reeds aangehaald, afhankelijk van de behoefteanalyse opgesteld door de PZ, kan het antwoord twee vormen aannemen: hetzij door een BB op te richten (permanent of niet-permanent), hetzij door beroep te doen op de steun van een andere PZ of de Federale Politie (samenwerking – steun). In de huidige beoordeling, komt de samenwerking en de steun slechts indirect aan bod door de vraag te stellen of er **steun- of samenwerkingsakkoorden** werden gesloten met de PZ die beschikken over een BB, onderling, of met andere componenten binnen de geïntegreerde politie die niet over BB beschikken.

³⁹ GPI 81, p. 60381.

3.1.2 DE BRONNEN

Ter herinnering, de beoordeling van de AIG is gebaseerd op twee soorten verslagen, enerzijds de jaarlijkse evaluatieverslagen opgemaakt door de PZ die over BB beschikken, anderzijds het jaarlijks evaluatieverslag opgesteld door de Nationale Opleidingscoördinator. De informatie uit de verslagen wordt aangevuld door **andere bronnen die direct of indirect verband houden met de BB**. Zo onderhoudt de AIG regelmatig contacten met de Nationale Opleidingscoördinator en de Cel Coördinatie niveau 2 van de ANPA. Er wordt ook deelgenomen aan de vergaderingen van het Strategisch Platform (SPS) evenals vergaderingen SPOC/Master Trainer⁴⁰.

In 2021 besteedde de AIG bijzondere aandacht aan de jaarlijkse evaluatieverslagen van de PZ. Er werd een **nieuwe procedure** in plaats gesteld voor het opstellen van deze verslagen. Dit wordt beschreven in de volgende paragraaf. De procedure voor het opstellen van het jaarlijks evaluatieverslag van de Nationale Opleidingscoördinator werd niet gewijzigd. Het verslag werd opgesteld volgens de door de Nationale Opleidingscoördinator bepaalde modaliteiten.

In het hoofdstuk over het ontwerp van de omzendbrief werden de begrippen, **behoefte, opdrachten** en **risico's** geanalyseerd. De vastgestelde controlepunten zullen als basis fungeren voor het evaluatierapport van de AIG voor het jaar 2022, om alle belanghebbenden binnen de BB de kans te geven om de nieuwe aanpak van evaluatie, voorgesteld door de AIG, te kunnen begrijpen en integreren. De bevindingen in dit hoofdstuk moeten worden gezien als het uitgangspunt voor een nieuwe evaluatiecyclus op basis van een risicogerichte aanpak.

3.1.3 EEN VRAGENLIJST

De AIG merkte op dat het opstellen van jaarlijkse evaluatieverslagen door de PZ en de analyse daarvan moeizaam verliepen. Enerzijds werd de informatie verzameld, geordend, verwerkt en geanalyseerd via een **informatieflux “op papier”**, anderzijds was niet duidelijk vastgelegd onder welke **vorm en kwaliteitsvoorwaarde** deze **informatie** diende te worden overgemaakt.

De AIG zocht naar een eenvoudige en praktische oplossing die een nieuwe basis zou kunnen bieden voor de evaluatie van de toepassing van de GPI 81. De procedure werd **gedigitaliseerd** en **geüniformeerd**. Op basis van een vragenlijst, ontwikkeld met behulp van de applicatie Forms, werd door de PZ beschikkende over een BB de vereiste informatie aan de AIG overgemaakt om te kunnen overgaan tot een evaluatie van het jaar 2021.

Deze oplossing heeft drie **voordelen**. Ten eerste wordt het werk om activiteitenverslagen op te stellen en in te dienen voor de PZ enigszins vereenvoudigd⁴¹. Ten tweede maakt de vragenlijst een gestructureerde en gestandaardiseerde verzameling van de gegevens mogelijk. Ten derde vergemakkelijkt de digitalisering van de gegevens de verwerking en exploitatie ervan door de AIG. Deze oplossing is eveneens dynamisch. Om het instrument te verbeteren, wordt de PZ verzocht om de vragenlijst te evalueren. De vragenlijst zal ook worden geëvalueerd door de medewerkers van de AIG

⁴⁰ Zie infra punt 3.4.2 Opleiding, training, uitrusting en wapens.

⁴¹ De respondenten van de vragenlijst gaven een gemiddelde score van 7 op 10 voor de vragen betreffende de gebruiksvriendelijkheid ervan.

belast met de verwerking en exploitatie van de gegevens. Met deze opmerkingen en reflecties zal rekening worden gehouden om de vragenlijst te optimaliseren⁴².

3.1.4 DE BETROKKEN POLITIEZONES

In 2021 waren er 21 PZ die over een BB beschikten.⁴³ Twee PZ gaven aan dat zij zich in een ontwikkelingsfase bevonden voor de oprichting van een BB, waarvan de operationele uitvoering werd gepland voor het jaar 2022⁴⁴. Deze **23 PZ hebben de vragenlijst ontvangen**.

Niettegenstaande het hoofdstuk over de opzet van de omzendbrief, en meer bepaald met het gedeelte over het begrip behoefte, betreft dit door de AIG opgestelde evaluatierapport hoofdzakelijk een evaluatie van de PZ die over een BB beschikken (**aanpak risk management**). De vraag hoe de PZ die niet beschikken over BB het risico dekken van een situatie die BB vereist (**aanpak risk assessment**), wordt slechts minimaal behandeld via de ondersteuningsovereenkomsten die door de PZ beschikkende over BB werden gemeld.

3.1.5 DE PLANNING

De gegevensverzamelingsfase begon in november 2021 en eindigde in april 2022. De 23 PZ ontvingen de gedigitaliseerde vragenlijst (Forms) begin november 2021 en werden verzocht deze ten laatste voor 31 maart 2022 in te vullen.

Op 18 maart 2022 werd een termijnherinnering gestuurd naar de PZ die de ingevulde vragenlijst nog niet hadden teruggestuurd. Op de uiterste datum hadden 22 van de 23 PZ de vragenlijst volledig ingevuld en de gevraagde documenten verstrekt. Een tweede herinnering aan de PZ in kwestie, om de antwoorden te finaliseren en de gevraagde documenten voor 15 april 2022 in te dienen, wierp zijn vruchten af.

De verwerkings- en exploitatiefase begon eind april en eindigde midden juni. De informatie bekomen uit de verslagen van de PZ werden geanalyseerd en samengevoegd met deze komende uit andere bronnen. Deze fase wordt afgesloten met de publicatie van dit verslag.

3.2 DE BEHOEFTE

Dit jaar zal de nadruk liggen op de **eigenschappen** die de BB heeft aangenomen in de 23 PZ die beschikken over een eenheid die zich toewijden aan deze functie. Dit is het begrip behoefte dat

⁴² Zie infra punt 3.4.3 Het coördinatiemechanisme.

⁴³ ZP 5277 (Liège), ZP 5303 (Namur), ZP 5324 (Mons-Quevy), ZP 5325 (La Louvière), ZP 5330 (Charleroi), ZP 5331 (Aiseau-Presles/Châtelet/Farciennes), ZP 5339 (Bruxelles-Capitale-Ixelles), ZP 5340 (Bruxelles Ouest), ZP 5341 (Bruxelles Midi), ZP 5344 (Bruxelles Nord), PZ 5345 (Antwerpen), ZP 5364 (Regio Turnhout), PZ 5415 (Gent), ZP 5297 (Arlon/Attert/Habay/Martelange), ZP 5327 (Borraine), ZP 5342 (Marlow), PZ 5440 (Aalst), PZ 5444 (Brugge), PZ 5449 (Oostende), PZ 5904 (Waasland Noord) en PZ 5907 (Limburg Regio Hoofstad).

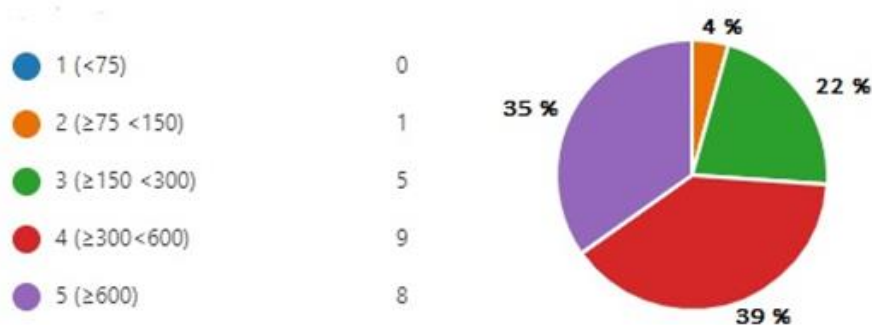
⁴⁴ PZ 5446 (VLAS) en- PZ 5905 (Zennevallei).

concreet vertaald wordt in de organisatie van de PZ⁴⁵. Vervolgens zullen we de typologie van de PZ, de organisatie van de PZ en de identificatie van de PZ behandelen.

3.2.1 DE TYPOLOGIE VAN DE POLITIEZONES BESCHIKKENDE OVER BB

Zoals het schema hieronder weergeeft, de PZ van categorie 4 en 5 vormen de **grootste groep** onder de PZ beschikkende over een BB. Omgekeerd, de PZ van categorie 1 zijn totaal afwezig⁴⁶.

De PZ beschikkende over BB bevinden zich in de drie regio's van het land.

Figuur 7 - zones beschikkende over een BB (rangschiikking per categorie)

De **verdeling** onder de regio's is als volgt: 8 PZ in het Waalse gewest, 10 in het Vlaamse Gewest en 5 in het Brusselse Gewest.

De PZ beschikkende over BB zijn meestal PZ van het type meergemeentezone.

In de meeste van de PZ beschikkende over BB, is het voorziene **personeelskader** onvolledig. Slechts 2 van de 23 PZ (9%) geven in hun jaarlijkse evaluatieverslag aan dat zij over al het voorziene personeel beschikken.

3.2.2 DE ORGANISATIE VAN DE BB

Er zijn **twee modellen** voor de organisatie van een BB binnen een PZ. Oftewel gaat het om een permanente eenheid, oftewel om een niet-permanente eenheid. In het laatste geval, komen de leden van de BB uit verschillende operationele diensten binnen de PZ (de dienst interventie, de verkeersdienst, de lokale recherche, de hondensteun, ...).

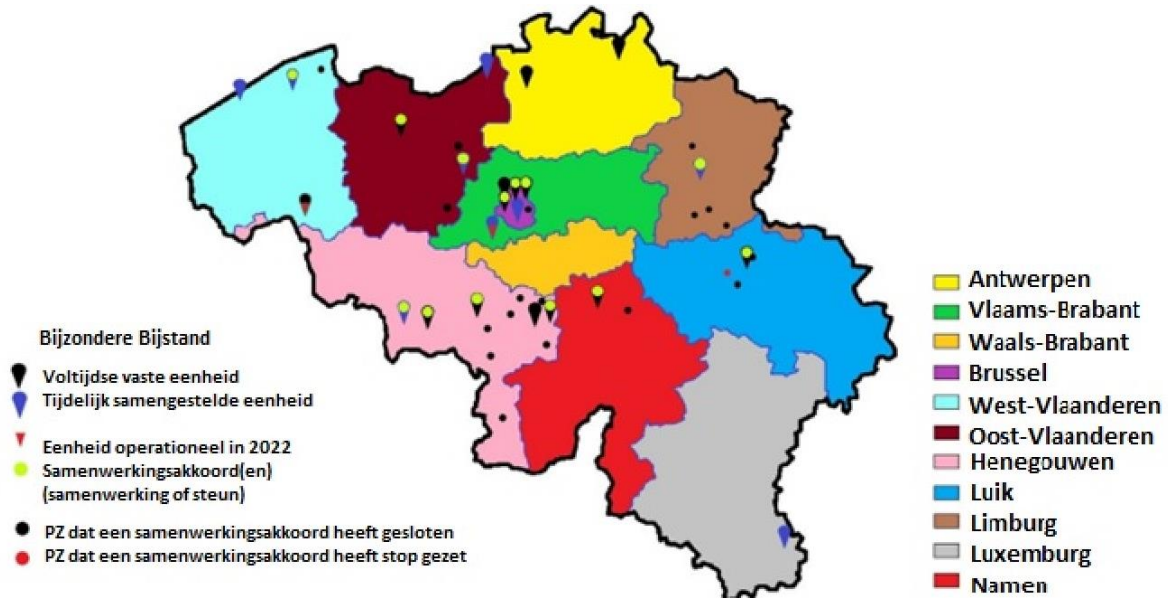
14 PZ hebben gekozen voor de oprichting van een permanente eenheid. 9 PZ kozen ervoor om een niet-permanente eenheid op te richten.

⁴⁵ Er moet aan worden herinnerd dat 11 PZ reeds vóór de publicatie van GPI 81 (2014) over een team BB beschikten. De meeste andere teams BB zijn opgericht vóór het jaar 2020.

⁴⁶ Voor dit verslag is de indeling van de politiezones gebaseerd op het mandaat van de korpschefs, waarbij categorie 1 staat voor de kleinste zone en categorie 5 voor de grootste zone inzake het aantal personeelsleden. (Zie RPPol, deel VII, titel III.)

Er is voorzien in de mogelijkheid tot oprichting van een supra lokale BB⁴⁷ op voorwaarde dat de leden ervan regelmatig samen trainen en dat ze een eenheid vormen voor de uitvoering van geplande opdrachten. Er bestaat slechts één dergelijk geval in België.⁴⁸

Onderstaand schema geeft een samenvatting betreft de organisatie van de BB weer.

Figuur 8 - GPI 81: organisatie van de BB

3.2.3 DE POSITIE EN DE IDENTIFICATIE VAN DE BB BINNEN DE POLITIEZONE

Indien de BB **op niet-permanente wijze** is samengesteld, kunnen vier verschillende situaties zich voordoen waarbij de BB afhangt van hetzij rechtstreeks de korpschef, hetzij de korpschef gesteund door de directie operaties, hetzij de directie operaties of hetzij de verantwoordelijke van de interventiedienst. Indien de BB **op permanente wijze** is samengesteld, hangt deze af hetzij van de directie operaties, hetzij van de directie operationele steun, hetzij van de directie bijzondere steun of hetzij van de verantwoordelijke van de gerechtelijke vleugel. De AIG bevestigt verschillende eerdere bevindingen.

De eerste bevinding is algemeen: er is **geen uniformiteit**, maar eerder een **grote diversiteit**, zowel in de benaming van de eenheden, evenals hun plaats in het organigram en de wijze waarop ze worden ingezet.

De tweede bevinding is dat dit gebrek aan uniformiteit de facto niet in strijd is met de noodzaak om operationele procedures voor de BB te standaardiseren. Als de keuze rond de vorm die de BB aanneemt en de plaats die zij heeft in het organigram, een goed gemotiveerde en doordachte keuze betreft, dit wil zeggen dat ze gebaseerd is op de analyse van behoeften en risico's en dat ze een vlotte samenwerking in het kader van de omzendbrief mogelijk maakt, dan is dit louter een kwestie van lokale autonomie. Er moet echter aandacht worden besteed aan de keuze van sommige PZ om BB

⁴⁷ De oprichting van een supra lokale BB werd gerealiseerd tussen de PZ Limburg Regio Hoofstad, PZ Tongeren/Herstappe, PZ Heusden-Zolder, PZ Kanton Borgloon et PZ Sint-Truiden.

⁴⁸ De PZ 5907 (Limburg Regio Hoofstad), PZ 5380 (Tongeren/Herstappe), PZ 5375 (Heusden-Zolder), PZ 5379 (Kanton Borgloon et Sint-Truiden) hebben een dergelijke BB opgericht.

rechtstreeks onder de bevoegdheid van de korpschef te plaatsen. Dit zou een **risicofactor** kunnen vormen **voor hun operationele inzet**. Er zou een spanning of een bron van conflict kunnen ontstaan tussen de vereisten voor een globaal beheer van een opdracht en het beheer van een eenheid die gelijktijdig belast is met een specifieke opdracht.

De derde bevinding betreft de **diversiteit in de benamingen** voor de BB die een bron van moeilijkheden zou kunnen vormen bij de operationele inzet en steun van een andere PZ of in samenwerking met andere BB. Hoewel dit risico bij geplande acties beperkt is, zou het bij onaangekondigde acties van hoogdringendheid een bron van verwarring kunnen vormen. Zo kan het adjectief ‘gespecialiseerd’, gebruikt binnen sommige PZ gebruikt om hun BB te benoemen, tot verwarring leiden met het begrip speciale steun en interventie uitgevoerd door de eenheden van de Federale Politie⁴⁹.

3.3 DE OPDRACHTEN

Aanvankelijk is de GPI 81 ontstaan uit de behoefte tot regularisatie van een opkomende **operationele praktijk**: BB. In dit deel over opdrachten wordt kort ingegaan op het geheel van procedures, richtlijnen en scenario's uitgewerkt door de actoren binnen de GPI 81 en op de reikwijdte van de opdrachten waarbinnen de BB opereren (BB en grijze zone).

3.3.1 DE PROCEDURES, RICHTLIJNEN EN SCENARIO'S

Slechts één PZ op de 21 die over een operationele BB beschikt, verklaarde niet te beschikken over richtlijnen in verband met BB en zijn opdrachten⁵⁰.

Er is geen uniformiteit, desondanks **een zeker aantal gemeenschappelijke elementen** voor alle richtlijnen: (a) inleiding – context, (b) Samenstelling van de eenheid, (c) Opdrachten – Waarden, (d) Werkterreinen van de BB, (e) Procedure van de uitvoering, inzet BB (gepland of niet-gepland), (f) Functieprofiel, (g) Rekrutering en opleiding, (h) Het materiaal (uniform en uitrusting, bijzondere bewapening, specifiek materiaal, wagen, ...), (i) Briefing – debriefing, (j) Toekenning van opdrachten door de dispatching, (k) Administratief beheer en functioneren en (l) Protocol – samenwerkingsakkoord.

De AIG heeft deze richtlijnen niet grondig geanalyseerd. In het kader van huidig verslag, kan de AIG zich noch uitspreken over de kwaliteit van de richtlijnen, noch over de vraag of de PZ bij de ontwikkeling, de inhoud en de opvolging rekening hebben gehouden met de richtsnoeren van de omzendbrief.

3.3.2 HET TOEPASSINGSGEBIED VAN DE OPDRACHTEN

De BB wordt gedefinieerd in de omzendbrief, maar hoe werkt dit in de praktijk?

⁴⁹ Cf. ZP Mons-Quevy, ZP Arlon et PZ Aalst. In de tabel in bijlage 3 wordt de informatie over dit specifieke punt samengevat.

⁵⁰ De PZ VLAS en PZ ZENNEVALLEI, waar de BB operationeel zal zijn in 2022, hebben aangegeven dat hun richtlijnen worden uitgewerkt.

De bevroegde PZ maken een onderscheid tussen interne en externe ondersteuning. Voor de externe ondersteuning worden ondersteuningsmechanismen in plaats gesteld.

Voor beide vormen van steun beschrijven de PZ een **bijstand** die wordt **verleend in het kader van een situatie dat een risico inhoudt, waarvoor de steun van de BB noodzakelijk wordt geacht**. Het gaat daarom niet altijd om een bijzonder risico, zoals bedoeld in de GPI 81. Het kan gaan om een risico, waarvoor wordt geoordeeld dat de vaardigheden en de uitrusting van de BB een meerwaarde kunnen bieden aan de tussenkomst of dat ze de veiligheid van de ingezette personeelsleden kunnen verhogen. Deze vorm van steun vormt een grijze zone dat verder in het verslag zal worden besproken.

3.3.2.1 INTERNE STEUN

Een eerste vaststelling betreft het toezicht (de opvolging) van de interne ondersteuning door de BB. Op basis van de door de PZ opgestelde verslagen, geven 4 PZ aan dat zij **geen zicht** hebben op de verdeling van opdrachten uitgevoerd door de BB. Slechts 10 PZ beschikken over informatie over het totaal aantal uren dat door hun leden BB wordt gepresteerd in het kader van opdrachten BB. In 2/3 van de gevallen (66,7%) moet men vaststellen dat men geen volledig of duidelijk beeld heeft van de inzet van de BB ten behoeve van de eigen PZ.

3.3.2.2 EXTERNE STEUN

Schijnbaar genoeg beschikken de PZ wel over **meer informatie** wat betreft de externe steun. Dit is de tweede vaststelling. 2 PZ verklaren dat de externe steun geen deel uitmaakt van de opdrachten voorzien voor hun BB. 6 PZ gaven aan dat zij geen andere opdrachten BB ten behoeve van andere PZ uitvoerden, terwijl 2 onder hen wel voorzien hadden in een samenwerkingsakkoord. Met betrekking tot de opdrachten BB ten behoeve van de Federale Politie⁵¹, verklaarden 8 PZ geen soortgelijke opdrachten te hebben uitgevoerd. Anderzijds, 2 PZ hebben gemeld ten minste 10 opdrachten ten behoeve van eenheden van de Federale Politie te hebben uitgevoerd. Op basis van de jaarlijkse evaluatieverslagen, beschikt bijna 2/3 van de PZ (63%) over relatief volledige informatie wat betreft de externe steun die hun BB heeft verleend.

57% van de PZ die over een operationele eenheid BB beschikt, geeft aan over een **samenwerkingsakkoord** te beschikken en dit met één of meerdere PZ, of met een eenheid van de Federale Politie⁵².

In het eerste geval kunnen twee soorten samenwerking worden onderscheiden. Het eerste type samenwerking betreft de samenwerking tussen PZ die allen over een BB beschikken en kan betrekking hebben op het delen in een gemeenschappelijke wachtrol, op een geïntegreerde inzet in geval van politie- of grensalarm, op wederzijdse ondersteuning bij grootschalige acties en ter ondersteuning van interventieploegen. Men kan dan spreken van een **geïntegreerde aanpak**.

Volgend schema laat toe om deze soorten ondersteuning, dat bij een samenwerking onder politiediensten komt kijken, te visualiseren.

⁵¹ Art. 3 WGP betreffende de functionele banden tussen het federale niveau en het lokale niveau.

⁵² De betrokken PZ maken melding van een protocolakkoord tussen de Dirco Hainaut, de ZP Boraine en de ZP Mons-Quevy betreffende de *Harmonisatie et de Coördinatie "Politie alarm" et "Grens alarm"*, in het kader waarvan de BB waarschijnlijk zal optreden met eenheden van de federale politie.

Figuur 9 - GPI 81: verdeling van de steunopdrachten

Het tweede type samenwerking betreft steun van een PZ, beschikkende over BB, ten behoeve van een PZ dat niet beschikt over BB. Het gaat om dezelfde principes, maar in dit geval gaat het om het verlenen van een dienst in ruil voor een eventuele **vergoeding of compensatie**. Het neemt twee hoofdvormen aan, ofwel een uitwisseling van diensten (A levert BB aan B, B draagt naar rato bij aan de HYCAP-inspanningen van A), ofwel een facturatie in *manuren* op basis van de te factureren bedragen die zijn opgesomd in de ministeriële omzendbrief GPI 39 decies van 25 juli 2016 betreft de aanwerving van personeelsleden van de pool met tijdelijk afgedeelde personeelsleden (DPP/ATA) binnen de lokale politiekorpsen.

De vraag over **de frequentie van de evaluatie van de samenwerkings- of ondersteuningsakkoord(en)** werd gesteld aan de PZ die beschikken over BB. Er bestaat grote diversiteit. In sommige gevallen gebeurt de evaluatie jaarlijks. In andere gevallen is niet voorzien in een herziening van het akkoord.

3.3.2.3 DE GRIJZE ZONES

Hoewel de omzendbrief de grenzen van de opdrachten BB heeft omschreven, kan op basis van de verstrekte informatie, met name over de door de BB uitgevoerde opdrachten, worden geconstateerd dat er grijze zones⁵³ bestaan. De AIG heeft **drie punten vastgesteld die enige aandacht vereisen**:

- (a) wanneer personeel, opgeleid en uitgerust voor BB, een opdracht uitvoert dat geen opdracht BB is (opdracht basispolitiezorg),
- (b) wanneer, in het kader van hun basispolitietaken (niveau 1), personeel niet opgeleid voor BB wordt uitgerust met middelen of bewapening waarover men normaal gesproken binnen BB beschikt en
- (c) wanneer personeel dat opgeleid en uitgerust is voor BB, wordt geconfronteerd met een situatie waarin het verschil tussen bijzonder risico en hoog risico niet duidelijk is.

Zo vinden sommige PZ het nodig om, ter ondersteuning van de reguliere interventie, een bijstand te voorzien voor interventies, al dan niet gepland, **die noch een bijzondere risicograad (BB) noch een verhoogd risico** ('gespecialiseerde steun en interventie') **inhouden**. Dit gaat uit van het principe dat de interventieploegen binnen reguliere diensten de opleiding GPI 48 hebben gevolgd, niet in staat zijn om zelfstandig situaties met een hoger dan normaal risiconiveau te beheren.

Bijgevolg nemen deze PZ maatregelen die onder bijstandsniveau 1 vallen (het sturen van een extra patrouille), maar die op sommige vlakken (opleiding, uitrusting en bewapening) aansluiten bij BB. **Deze**

⁵³ Het begrip 'grijze zone' is besproken in het evaluatierapport van vorig jaar. Zie: AIG, Bijzondere Bijstand in de Lokale Politie. Terugblik op 2020 en uitdagingen Bijzondere Bijstand, januari 2022, p. 18-20.

situatie is niet typerend voor de Lokale Politie. Deze kan zich ook voordoen op het niveau van de Federale Politie⁵⁴.

Dergelijke situaties hoeven op zich geen probleem te zijn, zolang dat de behoefteanalyse, de risicoanalyse, de inzetmodaliteiten en de opleiding **correct** werden **vastgelegd en geïmplementeerd**, meer bepaald op het gebied van volgende punten (a) ‘personeel gevormd en uitgerust BB en opdrachten basispolitiezorg’ en (b) ‘personeel niet gevormd en uitrusting waarover BB in het algemeen beschikt’.

In dit stadium is er geen doeltreffende tool beschikbaar voor de melding van incidenten, ontstaan tijdens opdrachten binnen de geïntegreerde politie. De opvolging en de verbetering van deze grijze zones is bijgevolg moeilijk tot zelfs onmogelijk.

Het is van belang om waakzaam te zijn voor de ontwikkeling van deze situatie, omdat het risico bestaat dat zich praktijken ontwikkelen die noch onder de noemer van reguliere interventie vallen – op basis van de analyse van de betrokken operationele verantwoordelijken – noch onder die van bijzondere bijstand. Dit doet de vraag rijzen naar **de samenhang tussen de omzendbrieven GPI 48, 62 en 81**, die weliswaar elk hun eigenheid hebben, maar vaak hetzelfde werkdomein behelzen. De AIG heeft dit probleem in het verleden herhaaldelijk beklemtoond.

3.4 HET RISICO

In dit deel worden enkele kernelementen vermeld van een aanpak gericht op het begrip risico en de beheersing ervan: detectie van risico's (incidenten), de evaluatie van risicobeheersingsmaatregelen (opleiding, training, uitrusting en bewapening) en de evaluatie van de implementatie van het risicobeheersingssysteem (coördinatie GPI 81).

3.4.1 DE INCIDENTEN

“De omzendbrief GPI 62 vestigt de aandacht van de functionele meerdere op het feit dat elke gebeurtenis die gepaard gaat met gewelddaden, waarbij al dan niet gebruik is gemaakt van de politiebewapening, interventietechnieken of -tactieken, het voorwerp zal uitmaken van een meldingsplicht.”⁵⁵

⁵⁴ Een dergelijke situatie werd bijvoorbeeld vastgesteld bij de Spoorwegpolitie (SPC) van de federale politie.

⁵⁵ Hoofdstuk IV, punt 2 van de Omzendbrief GPI 62 van 14 februari 2008 betreffende de bewapening van de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, BS 29 februari 2008.

In het hoofdstuk over het opzet van de omzendbrief wordt reeds melding gemaakt van het begrip ‘incidenten’ en van **de tekortkomingen in de procedure** voor de melding daarvan, die de AIG in het kader van haar opvolging van de toepassing van de omzendbrief GPI 62 heeft vastgesteld.⁵⁶

In dit hoofdstuk ligt de focus op de toepassing van de procedure, **zoals voorzien in de GPI 62** voor de incidenten die verband houden met de BB, gezien de GPI 81 hiernaar verwijst. In de GPI 62 is er sprake van twee communicatiestromen.

Een **eerste communicatie** moet onverwijld worden gericht aan de bevoegde gerechtelijke en administratieve overheden en aan de lokale preventiedienst⁵⁷. Indien een dringende inzet van de Federale Politie noodzakelijk is, dient een dergelijke melding ook in real time aan de directie van de administratieve operaties (DAO) worden gedaan.

De GPI 62 voorziet eveneens in een **tweede communicatie**⁵⁸ door middel van een uitgebreider en meer gedetailleerd verslag van het incident aan de algemene directie van steun en beheer (actueel algemene directie middelen en informatie of DGR) die verantwoordelijk is voor verdere verspreiding van deze informatie aan de bevoegde politiediensten⁵⁹. Deze communicatie heeft tot doel een overzicht te houden over de incidenten, deze te beheren en kwalitatief en kwantitatief te analyseren.

Het informeren van de leden van de geïntegreerde politie is noodzakelijk voor de goede toepassing van deze informatiestroom, indien we zekerheid willen hebben over de kwaliteit en de volledigheid van de registratie van incidenten. Voor de Federale Politie bestaat er een **tijdelijke nota van de Commissaris Generaal**⁶⁰ over het melden van incidenten die een dringende operationele melding aan DAO ontwikkelt wanneer het gaat om meldingen van veiligheidsincidenten. Er is eveneens sprake van een administratieve melding door middel van een specifiek formulier bij te voegen, dat onder andere rekening houdt met de aanbevelingen van het Comité P⁶¹. Het programma MISI⁶² wordt gevoed via de opmaak van een proces verbaal.

⁵⁶ Zie supra het sturen van het beheersingssysteem, p. 17. De melding van incidenten maakte ook een onderdeel uit van het verslag van Comité P van het Toezichtsonderzoek: Informatiestromen in het kader van de aanhouding van de heer Chovanec, p. 44.

⁵⁷ Incidenten waarbij geweld, en in het bijzonder wapens, worden gebruikt, moeten worden gemeld aan verschillende administratieve en gerechtelijke autoriteiten volgens de procedures die in deze bepalingen zijn vastgesteld in het kader van andere wettelijke bepalingen, zoals de Wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, het Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende de Interne Dienst voor preventie en bescherming op het Werk, het Koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de opdrachten en de werking van de Comités voor preventie en bescherming op het werk, het Koninklijk besluit van 24 februari 2005 houdende diverse bepalingen ter bestrijding van de ernstige arbeidsongevallen en vereenvoudiging van de arbeidsongevallenaangifte, het Wetboek van Strafvordering en de Wet op het politieambt.

⁵⁸ De administratieve melding aan DGR is systematisch en verplicht, ongeacht of zij al dan niet werd voorafgegaan door een dringende operationele melding.

⁵⁹ De Directie van de Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk en de Directie van de Opleidingen, Cel Gevaarsituaties, evenals door de Algemene Inspectie van de Federale en de Lokale Politie.

⁶⁰ Tijdelijke nota CG-2020/5310 van 30 december 2020 aan de leidinggevendenden van de Federale Politie betreffende ‘Meldingen van veiligheidsincidenten (GPI 62)’. Deze nieuwe nota is op 1 januari 2021 in werking getreden en vervangt de oude nota CG/CGWB nr. 81 d.d. 02-02-2017 ‘Veiligheidsincident: melding, procedures en maatregelen om herhaling ervan te voorkomen’, die bestemd was voor de ganse geïntegreerde politie.

⁶¹ Ter herinnering, Comité P, Toezichtsonderzoek: Informatiestromen in het kader van de aanhouding van de heer Chovanec, p. 42.

⁶² MISI (Melding Incidenten - Signalement Incidents) is een registratietool binnen ISLP en FEEDIS, die bij het opstellen van processen-verbaal, op basis van drie aanvinkvakken ‘geweld tegen politie’, ‘geweld door politie (wettelijk)’ en ‘diefstal/verlies van politieuitrusting’ registreert.

Zonder zich uit te spreken over de concrete inhoud en de kwaliteit van deze richtlijn, erkent de AIG dat dankzij deze richtlijn, zowel de procedure als de middelen voor het melden van dergelijke incidenten binnen de Federale Politie kunnen worden gestandaardiseerd. Voor de Lokale Politie valt de beslissing om een dergelijke richtlijn uit te vaardigen onder de verantwoordelijkheid van de korpschef. Het nazicht op het al dan niet bestaan van een dergelijke richtlijn binnen elke PZ vormt niet het onderwerp voor dit verslag.

Het bestaan van een richtlijn biedt echter geen garantie op een correcte toepassing ervan. In verband met meldingen van incidenten met een link naar BB, stelt de AIG vast, zoals werd aangehaald in het vorige verslag⁶³, dat de formulieren, verslagen en andere notities die haar worden overgemaakt, **zeer uiteenlopend zijn**. Dit gaat van een gedetailleerde verklaring in het kader van een werkongeval of van een meldingsformulier 'ernstig incident' tot een eenvoudige mail van enkele regels.

De AIG heeft eveneens vastgesteld, op basis van de informatie waarover zij beschikt, dat enkele incidenten met een link naar BB, waarvan melding gemaakt in het jaarlijks evaluatieverslag GPI 81 van de PZ, **niet of slechts gedeeltelijk worden gemeld** volgens de procedure GPI 62. Deze vaststelling alleen al impliceert dat het voor de AIG moeilijk is om in huidige omstandigheden betrouwbare analyses te maken, algemene conclusies te trekken en aanbevelingen te formuleren.

Tot slot stelt de AIG voor incidenten die worden gemeld in het kader van BB, en die zouden moeten worden gemeld in het kader van de procedure GPI 62, ook **problemen met de kwaliteit en de volledigheid van de informatie** vast. Een eenvoudig voorbeeld is de moeilijkheid om te achterhalen of de incidentenverslagen die worden opgesteld, betrekking hebben op gewelddaden waarbij de gebruikte politiewapens, -technieken of -interventietactieken al dan niet in het kader van de BB werden gebruikt.

Ook de informatie in de meldingsformulieren van incidenten waarbij BB is betrokken, over de **fysieke en psychologische gevolgen** voor derden en voor personeelsleden van de politie stelt de AIG niet in staat om een analyse uit te voeren. Er werd opgemerkt dat deze informatie op sommige formulieren niet kan worden ingevuld of dat de gewenste informatie onvolledig of niet aanwezig is.

Deze enkele bevindingen wijzen er op dat de rapportage van incidenten in het kader van de GPI 81 en bijgevolg in het kader van de GPI 62, niet als volledig en van goede kwaliteit kunnen worden beschouwd. Deze situatie maakt het in feite onmogelijk om **een aanpak te ontwikkelen die is gericht op verbetering van de situatie**, aangezien het zicht op de problemen op verschillende belangrijke punten (aantal incidenten, beschrijving van het incident, ...) onvolledig is.

Ter illustratie, zo vroeg de AIG via de digitale vragenlijst aan de PZ beschikkende over BB naar **het gebruik van wapens of incidenten** waarbij leden van BB betrokken waren, om het type opdracht, het type wapen dat werd gebruikt en de gebruiksomstandigheden te vermelden.

Uit de verkregen antwoorden bleek bijvoorbeeld dat 7 (of 1/3) van de PZ met een operationele BB in 2021 antwoordden dat zij geen incident hadden en/of een wapen hadden gebruikt. De betrokken BB betreffen niet-permanent georganiseerde eenheden.

Naast deze informatie voerde de AIG een **steekproef** uit van de in 2021 ontvangen **meldingsformulieren** voor **incidenten** (GPI 62). Deze controle bestond er in om

⁶³ AIG, Bijzondere Bijstand in de Lokale Politie. Terugblik op 2020 en uitdagingen Bijzondere Bijstand, januari 2022.

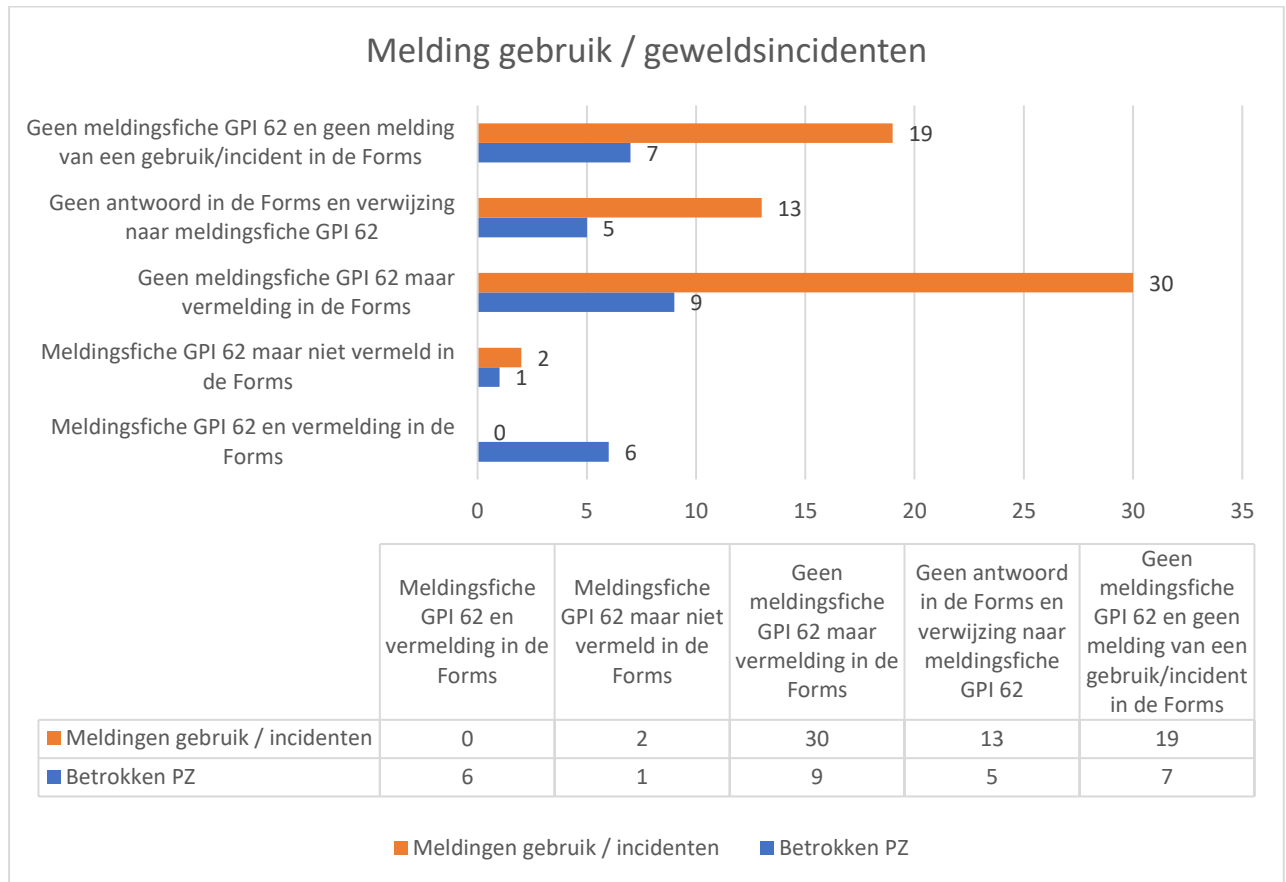
aanvragen/incidenten die door de PZ beschikking over BB via de gedigitaliseerde vragenlijst aan de AIG werden overgemaakt, te vergelijken met de toegezonden meldingsformulieren voor incidenten.

Uit de informatie die de PZ via de fiches GPI 62 en de vragenlijst aan de AIG hebben overgemaakt, blijkt dat in 2021 in totaal **64** maal **sprake was van gebruik van geweld/geweldsincidenten**, waarbij een lid van de BB betrokken zou zijn geweest. Dit gebruik/deze incidenten betreffen **50 gebeurtenissen**, waarbij in sommige gevallen meerdere middelen werden gebruikt, zoals een wapenstok en spray, een FN 303 of een elektrisch stroomstootwapen (Taser).

Wat deze gebeurtenissen betreft, wordt er op gewezen dat de AIG slechts 29 meldingen heeft ontvangen⁶⁴, hetgeen geen zekerheid geeft over het aantal gebeurtenissen waarbij geweld is gebruikt, met of zonder gebruik van politiewapens, -technieken of -interventietactieken.

⁶⁴ Er moet aan worden herinnerd dat per meldingsformulier één of meerdere geweldplegingen kunnen worden vermeld. Zo hebben de 29 fiches dus betrekking op de melding van 32 geweldplegingen.

Onderstaande figuur geeft een gedetailleerd overzicht van de meldingen die de PZ beschikkinge over een BB overmaakten in het kader van de GPI 62, in vergelijking met de informatie bekomen uit de vragenlijst.

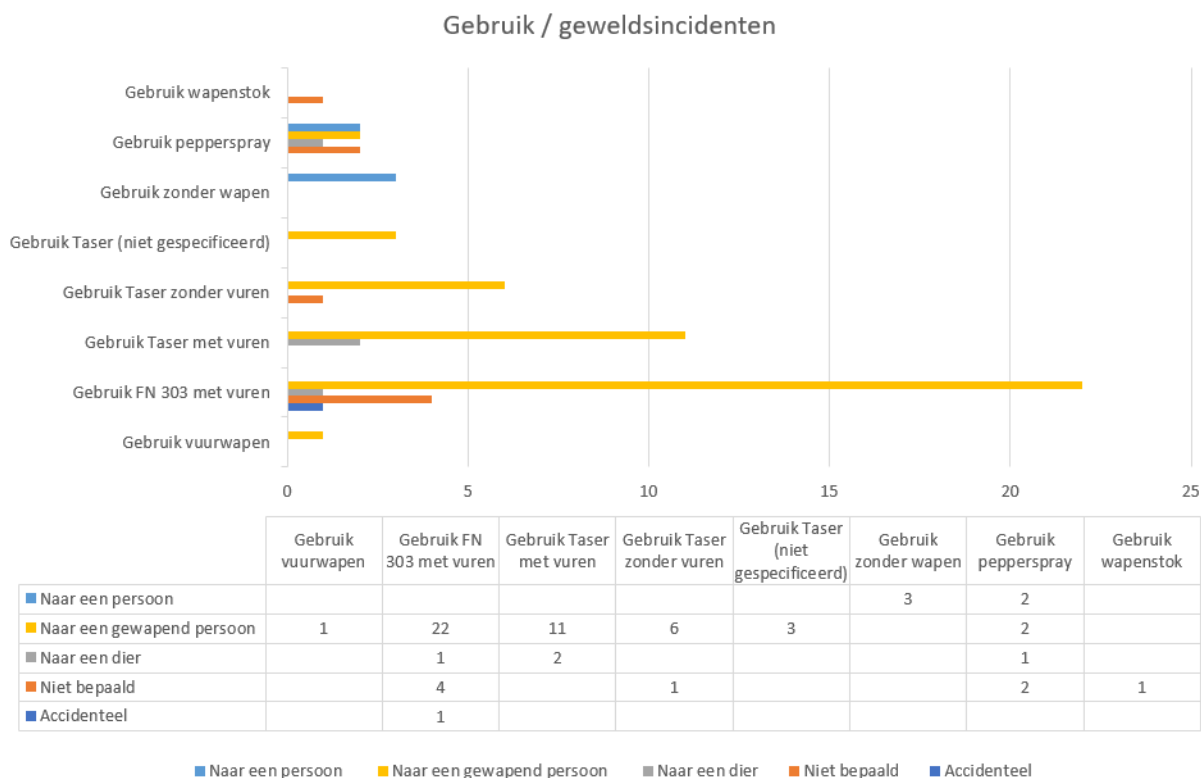

Figuur 10 - GPI 81: melding van incidenten door de betrokken PZ

Dit nazicht maakte het mogelijk om enkele behoorlijk alarmerende vaststellingen te doen:

- Slechts 19 van de 49 toepassingen/incidenten houden verband met een formulier dat in het kader van de GPI 62 aan de AIG is toegezonden. De in de antwoorden van de vragenlijst vernoemde incidenten komen voor slechts 7 PZ (of 1/3) overeen met de GPI 62 formulieren;
- In 13 gevallen wordt de melding van een aanwending/incident enkel gedaan via communicatiestroom GPI 62 en werd het niet opgenomen in het antwoord van de vragenlijst;
- 1 PZ verwees in zijn antwoord van de vragenlijst naar de GPI 62 formulieren, zonder nadere specificaties. 2 GPI 62 formulieren werden door deze PZ verzonden;
- 1 van de 7 PZ die antwoordde dat zij geen incidenten hadden, diende toch een formulier GPI 62 in voor meldingen van toepassingen/incidenten door een lid van de BB.

De onderstaande grafiek geeft een gedetailleerd overzicht weer van de meldingen die in de verslagen van de PZ worden vermeld.

Figuur 11 - GPI 81: analyse van de incidenten overgemaakt in de evaluatieverslagen van de PZ

* Gewapende persoon: persoon die in het bezit is van een verboden wapen, een vuurwapen, of in het bezit beweert te zijn van een wapen.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat alle **wapengebruiken waarbij schoten werden gelost** (FN 303, taser en vuurwapens) gebruikt werden tegen gewapende of potentieel gewapende personen. Drie maal werden **bijzondere wapens** (FN 303 en taser) gebruikt tegen een dier. Eén gebruik van de FN 303, waarbij schoten werden gelost, was per ongeluk.

Gezien hetgeen wat vooraf gaat, valt niet te ontkennen **dat noch de evaluatieverslagen van de betrokken PZ, noch de meldingsformulieren GPI 62, een diepgaandere analyse mogelijk maken.**

3.4.2 DE COMPETENTIES EN HET MATERIAAL

Uitgaande van een aanpak gebaseerd op het begrip risico en de beheersing ervan, werden het personeelsbeleid, de opleiding, de middelen, de bewapening en de opdrachten aangewezen als domeinen waarbinnen verscheidene **acties voor risicobeheersing** werden voorzien⁶⁵. In dit deel zullen we de concrete toepassing van deze verschillende maatregelen binnen de geïntegreerde politie onderzoeken.

3.4.2.1 DE OPLEIDING

Op basis van de informatie waarover we beschikken, kunnen we onmiddellijk tot een vaststelling komen. Minder dan 2/3, of 14 van de 23 PZ (61%), geven aan dat al hun personeelsleden die met **BB** zijn belast, hiervoor zijn **gevormd**, dat wil zeggen dat het personeelslid ten minste in het bezit is van één van de voorziene brevetten GPI 81.⁶⁶

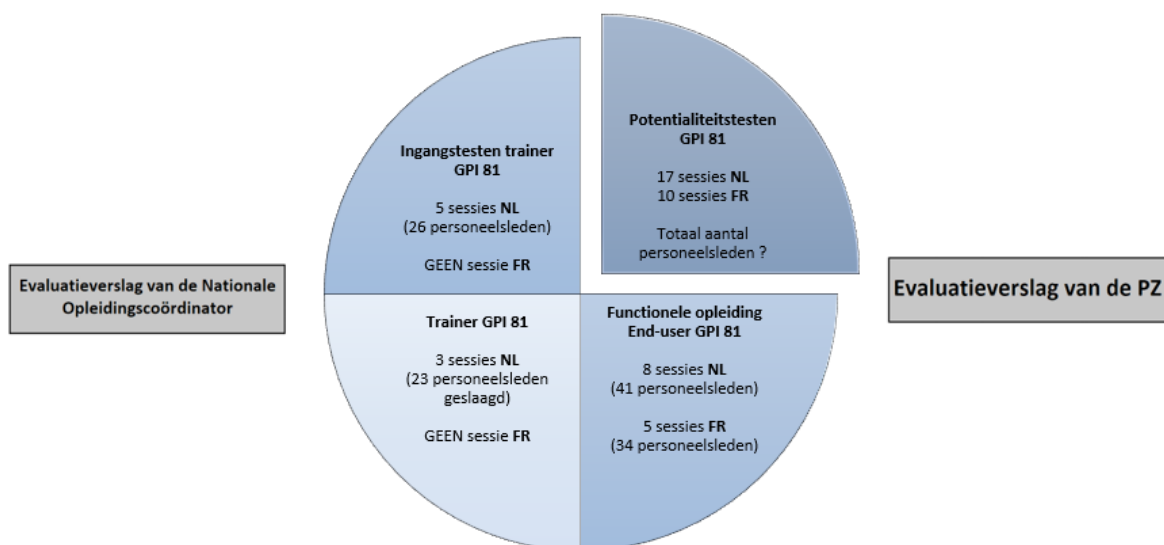
In het algemeen, voor de PZ waar **niet** al het personeel **BB** is **opgeleid**, is het aantal personeelsleden dat niet beschikt over het brevet End User in totaal minder dan of gelijk aan 18%. In 4 PZ loopt dit percentage echter op tot ongeveer 45%, wat wil zeggen dat bijna één op de twee personeelsleden geen opleiding heeft genoten. Voor deze situatie werden drie redenen opgegeven: a) het personeelslid is onlangs bij de BB in dienst getreden en wacht op zijn opleiding; b) het personeelslid is bezig met zijn opleiding en c) het personeelslid is niet geslaagd voor de potentialiteitstest.

In het kader van de functionele opleiding End User en GPI 81 Trainer stelde de AIG een discrepantie vast tussen de door de Nationale Opleidingscoördinator verstrekte gegevens en de van de PZ beschikbare over BB ontvangen informatie.⁶⁷

⁶⁵ Zie bijlage 2.

⁶⁶ Voor 2/3 van de PZ die aangaven dat niet al hun personeelsleden waren opgeleid in BB, moet worden opgemerkt dat de niet-opgeleide leden uitsluitend tot de Franstalige groep behoren. In zijn jaarlijks evaluatieverslag geeft de Nationale Opleidingscoördinator geen enkele reden voor deze situatie.

⁶⁷ Zie bijlage 4.

Figuur 12 - GPI 81: vergelijking informatie betreft de opleiding (Nationale Opleidingscoördinator/PZ)

Op basis van de verkregen informatie is gebleken dat er geen nauwkeurig overzicht bestaat van de door de leden van de BB gevolgde opleidingen. De AIG moet vaststellen dat **het ontbreekt aan een opvolgingsmechanisme** voor wat betreft het aantal als 'Trainer GPI 81' opgeleide politieambtenaren, evenals tot welke PZ en welke taalrol zij behoren, alsook of zij nog steeds lid zijn binnen de BB.

Concreet dient ervoor te worden gezorgd dat **het evenwicht en de uniformiteit van het Franstalige en Nederlandstalige opleidingsaanbod** worden gewaarborgd en dat het aantal opgeleide leden voldoende is om de opleidingsdoelstellingen te kunnen bereiken.

3.4.2.2 DE TRAINING

Ongeacht de functie die een operationeel personeelslid van de geïntegreerde politie bekleedt, opleiding en training zijn van belang, zowel voor de persoonlijke ontwikkeling als om ervoor te zorgen dat hij over **de vereiste vaardigheden en kennis** beschikt. Deze kunnen vertaald worden in een bekwaamheidsniveau, dat is aangepast aan de opdrachten en taken die hij moet vervullen.

Bijzondere aandacht dient te worden gevestigd op de tijd die is besteed aan de opleiding van het personeel. Men kan spreken van een noodzaak gelinkt aan het **onderhouden van een niveau van bekwaamheid dat volstaat** om het bijzondere risico van de BB aan te pakken.

De AIG stelde vast dat bijna de helft van de PZ (48%) niet voldeed aan **de minimum opleidingsnorm van 96 trainingsuren** die in het erkenningsdossier⁶⁸ werd vastgesteld. Als belangrijkste reden hiervoor werd de Covid- 19 pandemie opgegeven.

⁶⁸ De GPI 48 bepaalt het aantal uren opleiding en training dat nodig is om het vaardigheidsniveau te bereiken dat nodig is om opdrachten BB uit te voeren.

IMPACT COVID-19

De pandemie had een impact op de hele samenleving en werd, zowel voor de publieke als voor de privé sector, gekenmerkt door enerzijds een vertraging en een vermindering van hun activiteiten en anderzijds een aanpassing van hun werkprocedures. De geïntegreerde politie vormt hier geen uitzondering op, met de nuancering dat, als hoofdrolspeler in de publieke veiligheid en haar rol inzake crisisbeheersing, een groot aantal opdrachten en operationele taken een aanzienlijke betrokkenheid van het personeel hebben vereist en dit met soms minimale aanpassingen van de werkprocedures.

In dit verband werd de uitvoering van **het opleidings- en trainingsprogramma** negatief beïnvloed. Eveneens blijkt uit de analyse van de antwoorden op de FORMS vragenlijst dat 11 PZ op de 23 (47,8%) geen enkele opleiding of training hebben kunnen volgen, zoals voorzien werd in hun programma, omwille van de opgelegde maatregelen in het kader van het beheer van de pandemie. Andere PZ melden slechts een gedeeltelijke of irrelevante uitvoering van hun programma.

Enerzijds moeten de operationele risicoanalyses met deze situatie rekening houden. Anderzijds dienen er maatregelen, die moeten worden genomen om deze tekortkomingen in de opleiding zo snel mogelijk weg te werken, te worden vastgesteld en in een passend opleidingsprogramma tot uitvoering te worden gebracht. Enkel de mobilisatie van korpschef van de PZ die over een BB beschikken, is niet voldoende. **Overleg en coördinatie tussen het geheel van actoren binnen de geïntegreerde politie betrokken bij de GPI 81**, is noodzakelijk om zo snel als mogelijk een opleidingscyclus op gang te brengen.

Een inhaalbeweging zal nodig zijn om deze achterstand weg te werken om het vereiste competentieniveau te kunnen handhaven voor de opdrachten BB, maar ook om het risico te vermijden dat, gezien de tactieken en technieken niet werden herhaald, zonder controle nieuwe vormen van tussenkomsten zullen worden ontwikkeld door de verschillende BB eenheden. Tijdens vergaderingen Master Trainers en Strategisch Platform kwam naar voren dat het **gebrek aan trainingen** ook een risico inhoudt van proliferatie van de verschillende technieken en tactieken, wanneer personeelsleden hier een eigen interpretatie aan gaan geven om aan operationele behoeften te kunnen voldoen.

In 2023 zal veel belang worden gehecht aan **het toezicht op de operaties** (vaststelling van de incidenten) en het **toezicht op de opleiding**, om snel te kunnen vaststellen of deze risico's zich hebben voorgedaan. Hierbij dient rekening te worden gehouden met het bijzonder risico in verband met de BB, evenals of de situatie wat betreft opleiding en training als zorgwekkend kan worden omschreven.

3.4.2.3 DE UITRUSTING

Binnen de BB is het essentieel dat de aanpak coherent is, niet enkel in termen van het aanleren en het toepassen van bepaalde technieken en tactieken, maar ook in termen van middelen. Om te weten met welke bijzondere dwangmiddelen de BB werken, werd gevraagd om elk type van materiaal waarover zij beschikken te specificeren en te kwantificeren.

Uit de ons verstrekte informatie kunnen we opmaken dat, wat het uniform betreft, 21 BB eenheden de kleur 'steel grey' gebruiken, waarvan 6 ook beschikken over een uniform in zwarte kleur dat wordt gebruikt afhankelijk van de opdracht. Eén PZ geeft aan enkel een zwart uniform te hebben en één PZ geeft aan geen specifiek uniform te hebben.

Met betrekking tot uitrusting en andere beschermingsmiddelen stelde de AIG een grote verscheidenheid vast in de antwoorden op de vragenlijst (zie bijlage 5 en bijlage 6). Bovendien ontbreekt het momenteel aan criteria die de noodzaak van de verwerving van bepaalde middelen aantonen, hetgeen impliceert dat dit kader in de toekomst zal moeten worden aangepast. De GPI 81 stelt duidelijk dat het gebruik van BB noch een aanvullend juridisch kader biedt voor het gebruik van geweld, noch een vrijgeleide is om alle bevoegdheden, middelen en technieken te gebruiken⁶⁹.

AIG

⁶⁹ We brengen hier de aanbeveling van het evaluatierapport van vorig jaar in herinnering: “Aanbeveling 4 : Determineren van een reglementair kader wat de middelen en de kledij toegekend aan en gebruikt door de BB-eenheden betreft. Het vastleggen van reglementaire normen en bepalingen wat betreft de aankoop van middelen en kledij creëert uniformiteit binnen de BB-eenheden en verhoogt de erkenning van BB-eenheden als onderdeel van de publieke politiemacht door de burgers.” AIG, Bijzondere Bijstand in de Lokale Politie. Terugblik op 2020 en uitdagingen Bijzondere Bijstand, januari 2022, p. 25.

3.4.2.4 DE BEWAPENING

De verschillende PZ boden ons, wat betreft de BB, informatie betreft de collectieve en de bijzondere bewapening waarover zij beschikken (zie bijlage 7).

De AIG kan stellen dat de meerderheid van de BB beschikt over een FN SCAR .300 en/of een H&K MP7 UMP als collectief wapen en een Taser en/of een FN 303 als bijzonder wapen. 9 van deze PZ beogen een Taser en/of een FN 303 en/of een FN SCAR .300 aan te kopen.

3.4.3 HET DISPOSITIEF COÖRDINATIE GPI 81

Zoals eerder aangehaald is de Nationale Opleidingscoördinator verantwoordelijk voor de uitvoering van de omzendbrief GPI 81 en voor het toezicht op de naleving van het referentiekader inzake opleiding.⁷⁰ Hij heeft een coördinerende verantwoordelijkheid in de ontwikkeling van erkenningsdossiers voor de opleiding en voor het waarborgen van de samenhang en de coördinatie van de opleiding en training van de BB. Hij draagt bij aan **de voortdurende verbetering van het opleidingsproces**.⁷¹ Daarmee neemt hij, naast zijn eigen rol, die van het in de GPI 81 genoemde Federale Opleidingsinstituut op zich.⁷²

Onder leiding en toezicht van de Nationale Opleidingscoördinator werd de coördinatieceel niveau 2 (CCN2) binnen het departement 'Geweldbeheersing en Sport' binnen ANPA opgericht.⁷³ In 2021 telde de cel 3 voltijds aangenomen personeelsleden. De CCN2 is verantwoordelijk om **de impact van de genomen maatregelen** in het kader van de GPI 81 te evalueren en om na te gaan hoe deze, met het oog op verbetering, concreet werden toegepast in de praktijk.

Zij dienen ook de gebeurtenissen te analyseren die tot het gebruik van geweld hebben geleid en **ervoor te zorgen dat opleiding en trainingen optimaal zijn afgestemd op de operationele realiteit van het terrein**. Vanaf juni 2021 telde het CCN2 nog slechts één lid met de vereiste operationele vaardigheden en deskundigheid. Hij werd voornamelijk belast met het adviseren van de twee PZ die BB zouden implementeren. Dit omvatte **advies** over de beleidsanalyse, de organisatie van potentialiteitstesten en de functionele opleiding.

In haar werkdomein tracht de CCN2 ook **ondersteuning** te bieden op het vlak van **documentatie** voor de ontwikkeling van een erkenningsdossier (EDA), zowel in de vorm van opleidingsmodules als op vlak van pedagogische ondersteuning om competenties te verwerven. Het actualiseren van EDA in de context van bijzondere bewapening en materie exclusief bestemd voor een doelpubliek van niveau 2 maakt daar deel van uit.

⁷⁰ Zie supra het hoofdstuk betreffende het ontwerp van de omzendbrief.

⁷¹ Zie punt 6.2 van de GPI 81, p.60380.

⁷² Punt 6.2 van de GPI 81 geeft een beschrijving van de taken van het Federaal Opleidingsinstituut. Momenteel worden deze taken gedeeltelijk uitgevoerd door ANPA.

⁷³ Het bijstandsniveau 2 refereert naar het vaardigheidsniveau 'gekwificeerd', zoals beschreven in de GPI 48.

Daarnaast heeft de CCN2 in 2021 de volgende activiteiten uitgevoerd :

- Ontwikkeling van een operationele risicoanalyse betreffende de kledij van de leden BB;
- Leveren van essentiële input in het kader van de ontwikkeling van risicoanalyses binnen specifieke domeinen, zoals de beslissing om al dan niet ‘gekamerd’ te werken met het individuele dienstwapen;
- Actualisatie van handboeken ten behoeve van alle niveaus, zoals het in regel brengen met de omzendbrief GPI 89⁷⁴ van het handboek over rollenspelen met vuurwapen;
- En de opleidingsondersteuning die zich richt op de pedagogische en veiligheidsaspecten van de opleidingen georganiseerd binnen de PZ.

Op het gebied van logistieke steun fungeerde de CCN2 regelmatig als **tussenpersoon** voor operationele entiteiten, die bepaalde infrastructuur en middelen in het ‘Géruzet-complex’ in Etterbeek wilden gebruiken.

In haar vorige jaarverslag constateerde de AIG een positieve ontwikkeling voor de CCN2 **op het gebied van onderzoek en ontwikkeling (R&D)**. Tijdens het jaar 2021 werden echter geen gestructureerde onderzoeksactiviteiten meer gestart om aan de opleidingsbehoeften van de leden van de BB te beantwoorden. Als R&D informatie werd verzameld via traditionele en sociale media, werd het contact met de operationele eenheden, dat essentieel is om aan de behoeften te voldoen en de werkmethoden en procedures verder te ontwikkelen, in 2021 tot een minimum beperkt. De belangrijkste reden voor deze ontwikkeling is enerzijds de beperkte capaciteit van de CCN2 en anderzijds de verminderde omvang en frequentie van de activiteiten als gevolg van de Covid-19 pandemie. Tot slot merkt de AIG op dat het project om bestaande (type)documentatie op het gebied van BB via een digitaal platform (TEAMS) beschikbaar te stellen, in 2021 niet werd gerealiseerd.

De GPI 81 voorziet dat de Nationale Opleidingscoördinator **jaarlijks een evaluatieverslag** overmaakt aan de AIG, zonder dat hierbij de vorm en de belangrijkste elementen van de inhoud worden gespecificeerd. Het door de Nationale Opleidingscoördinator opgestelde jaarlijkse evaluatieverslag beantwoordt momenteel niet aan de behoeften en verwachtingen van een evaluatie van de GPI 81, die gebaseerd zou zijn op het begrip CP3 en de controle van de organisatie en de risico's ervan.

Dit is gedeeltelijk te wijten aan het feit dat één en dezelfde persoon **drie complementaire, maar verschillende functies vervult**, namelijk hoofd van de afdeling geweldbeheersing en sport van de ANPA, Nationaal Opleidingscoördinator inzake de GPI 81 en Nationaal Opleidingscoördinator inzake de GPI 48. Dit is geen optimale situatie, vooral als deze persoon niet de nodige personeelsleden ter beschikking heeft in verhouding met de omvang van de uit te voeren opdrachten en activiteiten. De vastgestelde complementariteit van de drie functies vormt uiteindelijk een bron van verwarring door een eenvoudig gebrek aan middelen voor de persoon die ze moet uitvoeren. Deze opmerking werd reeds gemaakt in het vorige jaarverslag van de AIG en wordt ook door het Rekenhof⁷⁵ benadrukt. Opleiding, en meer bepaald wat betreft het beheer van geweld in het algemeen en het beheer van risico's in het bijzonder, is een cruciaal proces binnen de politieorganisatie.

⁷⁴ Omzendbrief GPI 89 van 21 augustus 2018 betreffende de richtlijnen met betrekking tot de organisatie van het rollenspel met vuurwapen, interactieve oefeningen met vuurwapen of gelijkaardige oefeningen met vuurwapen in de opleiding en training geweldbeheersing binnen de geïntegreerde politie, BS 3 september 2018 (p. 68321).

⁷⁵ AIG, Bijzondere Bijstand in de Lokale Politie. Terugblik op 2020 en uitdagingen Bijzondere Bijstand, januari 2022, p.19 en Rekenhof, Basisopleiding voor politie-inspecteurs, mei 2022, p. 7 en p. 45-64.

Door zijn verschillende dimensies en de invloed ervan op de operationele processen is opleiding ook een complex domein. De AIG pleit ervoor dat de functie van Nationale Opleidingscoördinator in het kader van de GPI 81 wordt toegewezen aan een persoon binnen de organisatie voor wie dit een exclusieve functie zou zijn. Het zou de verantwoordelijkheid van deze persoon zijn om de nodige transversale relaties tot stand te brengen en de nodige coördinatie met de andere personen, die verantwoordelijk zijn voor de gebieden en de activiteiten die met de GPI 81 verband houden.

Parallel aan en in aanvulling op het beheer van de opleiding is het duidelijk dat de **BB aan operationele sturing** moet worden onderworpen. De GPI 81 plaatst deze op het niveau van de operationele eindverantwoordelijke. Er dient evenwel aan te worden herinnerd dat BB in de GPI 81 omschreven wordt als een opkomende praktijk, wat zou kunnen betekenen dat het om een dynamische of evoluerende praktijk gaat. De praktijk kan worden beschouwd als beperkt met een kleine kern van 23 PZ, die de noodzaak van de oprichting van een BB hebben vastgesteld. In het kader van hun risicoanalyse echter stellen degenen die verantwoordelijk zijn voor het beheer van een evenement, regelmatig nieuwe bedreigingen vast (AMOK-risico, terrorisme, ...) of bestaande bedreigingen die een nieuwe vorm aannemen. Dit brengt deze verantwoordelijken er vaak toe BB te integreren in hun operationele aanpak. Dit doet de vraag rijzen naar de coördinatie, oprichting en operationele opvolging van deze BB versterkingen. Naast de functie van opleidingscoördinator meent de AIG dat het nuttig zou zijn een kader vast te stellen dat van toepassing is op de geïntegreerde politie en waarmee de terbeschikkingstelling van BB kan worden gestuurd in het kader van het beheer van onaangekondigde of geplande evenementen.⁷⁶

3.5 BESLUIT BETREFFENDE DE UITVOERING

Het gebruik van een digitale vragenlijst om informatie te verzamelen bij de PZ beschikkende over BB wordt positief geëvalueerd. Het gebruik ervan maakte **een gestructureerde verzameling van informatie** mogelijk, over het merendeel van de elementen die in de GPI 81 als onderdeel van het BB-beheersingssysteem⁷⁷ worden genoemd. Hoewel het gebruik van dit instrument als positief wordt beschouwd, moet het nog worden verbeterd om de volledigheid en de nauwkeurigheid van de verzamelde informatie te verhogen.

In dit hoofdstuk over de toepassing van de omzendbrief trekt één element de aandacht: **de zwakte van het risicobeheersingssysteem**. Zoals reeds in verschillende verslagen van de AIG werd benadrukt, is het, bij gebrek aan een doeltreffende en efficiënte procedure voor het melden van incidenten, een illusie om te denken dat de geïntegreerde politiemacht de risico's in verband met BB kan beheersen door een coherente aanpak van opleiding, onderwijs en operationele procedures te ontwikkelen. De bevindingen van het Rekenhof inzake de basisopleiding van inspecteurs zouden hier ook kunnen worden opgenomen.

Met de GPI 81 heeft de autoriteit een kader willen bieden voor een operationele praktijk. Een element dat momenteel lijkt te worden onderschat, is dat deze praktijk **een dynamische evolutie** doormaakt

⁷⁶ Er dient aandacht te worden besteed aan het feit dat over het algemeen de PZ zelf instaat voor de financiering van de oprichting van BB. De AIG benadrukt dat elke geïntegreerde operationele oplossing rekening dient te houden met deze financiële realiteit.

⁷⁷ Zie supra het hoofdstuk over het ontwerp van de omzendbrief.

waar niet op werd geanticipeerd. De BB en het bestaan van de teams BB zijn bekend onder de leidinggevendenden binnen de politie. Het komt steeds vaker voor dat een leidinggevende de inzet van BB (personeel en materieel) voorziet in het kader van een recreatief evenement of een manifestatie teneinde een bepaald risico te dekken.⁷⁸

We vestigen de aandacht van de lezer op het feit dat deze praktijk niet wordt geregeld door de GPI 81. De facto roept dit de vraag op hoe de geïntegreerde politie deze **vragen en operationele inzet wil coördineren.**

Een ander element van deze dynamiek is de grijze zone waar BB-personeel wordt ingezet voor hun vaardigheden of voor hun wapens en dit in situaties die niet passen binnen het domein GPI 81, zoals gedefinieerd in de GPI 81. De moeilijkheid voor sommige PZ om nauwkeurige informatie te verstrekken over de inzet van hun BB is in dit verband een bewijs van **zwakte in het operationele toezicht** op de inzet voorwaarden en modaliteiten van de BB.

Hoewel dit op zich geen probleem is, moet ten slotte in de 23 PZ beschikkende over een BB **de diversiteit van de vormen die deze eenheid aanneemt en de heterogeniteit van de aan haar toevertrouwde opdrachten** nauwlettend in het oog worden gehouden, vooral omdat deze teams BB steeds vaker op geïntegreerde wijze moeten samenwerken.

⁷⁸ De experten werkgroep, gemandateerd door de Bewapeningscommissie, doet de aanbeveling om geen gebruik te maken van de bijzondere bewapening FN303 binnen de missies GBOR. Ze beveelt aan om beroep te doen op het Strategisch Platform met als doel een werkgroep te richten om de mogelijkheden na te gaan, gezien de huidige realiteit op het terrein, tot het introduceren van deze wapens als 'less lethal' wapens voor de opdrachten in het kader van GBOR en om alternatieven te bestuderen voor de FN303, voor eventueel toekomstig gebruik binnen GBOR.

4 ALGEMEEN BESLUIT

Ministeriële omzendbrieven zijn gewoonlijk **een oefening in interpretatie en verduidelijking**. Zonder simplistisch te zijn, dienen ze eenvoudig te zijn. Zonder allesomvattend te zijn, moeten ze volledig zijn. Zonder een keurslijf te zijn, moeten ze een referentiekader vaststellen. Het ontwerp van de GPI 81 voldoet slechts gedeeltelijk aan deze drie eisen. In dit verband heeft de AIG reeds gewezen op de noodzaak van een herziening.

De kernbegrippen behoefte, opdrachten en risico's staan in de omzendbrief. Maar de acties die moeten worden ondernomen en de interacties tussen de actoren van de geïntegreerde politie, die nodig zijn om deze begrippen te concretiseren in de werking van de organisatie en de inzet ervan, worden gedefinieerd en beschreven volgens een volgorde en een structuur die hun begrip, en dus hun toepassing door de betrokken actoren, vaak bemoeilijken. De interpretatie en verduidelijking van een omzendbrief heeft betrekking op een opdracht, taak of rol en de daarmee samenhangende processen en procedures. Het is belangrijk dat in een omzendbrief rekening wordt gehouden met het **transversale karakter** van bepaalde processen of procedures. Ook al is het thema van de omzendbrief beperkt, het maakt noodzakelijkerwijs deel uit van een groter geheel dat de organisatie vormt in haar werking en inzet.

De AIG kan er alleen maar op aandringen dat de afstemming van de GPI 81 met de GPI 48 en de GPI 62 wordt verbeterd. Ondanks de vele interacties, overlappen de cirkels elkaar eerder dan dat ze elkaar aanvullen. Indien een herziening van de omzendbrief GPI 81 noodzakelijk is, impliceert dit ook een herziening van de GPI 48 en de GPI 62. Meer dan een herziening van de omzendbrieven doet het misschien **stilstaan bij een afstemming van de begrippen behoefte, risico, werking, opleiding, autonomie en standaardisatie** in het kader van bijstandsopdrachten voor de basispolitietaken die nodig zouden zijn. Het moet ook toelaten om de rol van elke actor van de geïntegreerde politie, zijn verantwoordelijkheidsgebied en de noodzakelijke interacties met de anderen, beter te kunnen omschrijven.

Ook moet worden gewezen op het **zwakke beheer, de controle en de follow-up** van binnen de geïntegreerde politie geplande acties. De goede wil van de Nationale Opleidingscoördinator is duidelijk, maar het is van belang om zijn opdrachten en de middelen die hem voor de uitvoering daarvan worden toegekend, opnieuw te definiëren. Wat de verantwoordelijkheden betreft, moet een onderscheid worden gemaakt tussen acties die onder opleiding vallen, acties die onder operaties vallen en acties die onder de ingezette middelen vallen. De opleiding beantwoordt aan de vastgestelde behoeften voor de uitvoering van operaties en het gebruik van middelen. De vraag is of er naast de Nationale Opleidingscoördinator geen specifieke operationele coördinatiefunctie voor de BB nodig is. Deze functie zou zorgen voor het operationele beheer van de BB op het niveau van de geïntegreerde politie. Een proces van ondersteuning en uitwisseling tussen de twee coördinatiefuncties zou het algemene beheer van de BB verbeteren.

De AIG wijst tot slot op het zwakke beheer van het geheel aan acties die voortvloeien uit de toepassing van voormelde omzendbrieven vanaf het ogenblik dat **het proces met betrekking tot de melding van incidenten niet functioneert**.⁷⁹ Dit proces ligt aan de basis van de aanpak van kwaliteits- en

⁷⁹ Zie de verschillende gepubliceerde rapporten en opiniestukken op de website van de AIG.

risicobeheer. Wanneer dit ontbreekt is het moeilijk om bedrijfsprocessen te verbeteren, risicobeheer toe te passen en opleidingsdoelstellingen af te stemmen op de risicobehoefte.

ANG

5 AANBEVELINGEN

Bij het opstellen van onze aanbevelingen, hebben we ons doorheen het evaluatieverslag logischerwijs gebaseerd op **het begrip risico**. Het is geïnspireerd op de in de CP3 voorgestelde aanpak. Voorts moeten de aanbevelingen die we hier doen, worden gelezen in de context van **eerdere** evaluatierapporten **van de AIG**.⁸⁰ Zij worden weergegeven in drie delen: de identificatie van de risico's, de regelingen voor risicobeheersing en de opzet van de omzendbrief.

In de huidige stand van zaken van de BB leek het ons relevanter om **systematische aanbevelingen** te formuleren, eerder dan een reeks aanbevelingen met betrekking tot specifieke taken of procedures. Deze keuze stelt ons in staat de rode draad in het begrip, de aanpak en de verbetering van de BB te herdefiniëren.

De aanbevelingen werden niet gerangschikt naargelang hun prioriteit. In een risicogerichte en systemische aanpak is het makkelijk te begrijpen dat de gedane aanbevelingen **nauw met elkaar verbonden en onderling afhankelijk** zijn. Het is aan de betrokken actoren om te bepalen hoe daarop het best kan worden gereageerd, met name naargelang van de mate van maturiteit van de interne omgeving van elk onderdeel van de geïntegreerde politie.

Zonder afbreuk te willen doen aan de geleverde inspanningen, werd vastgesteld dat met de eerder door de AIG gedane aanbevelingen betreffende de BB niet of slechts gedeeltelijk rekening werd gehouden. Daarom wordt het verzoek aan het Coördinatiecomité van de Geïntegreerde Politie (CC GPI), om **een plan van aanpak met een realistisch tijdschema** op te stellen en dit aan de AIG mee te delen in het kader van de follow-up en de evaluatie van het stabiliteits- en associatieproces, herhaald.

5.1 HET ONTWERP VAN DE OMZENDBRIEF GPI 81

Aanbeveling 1:

Herziening van de GPI 81 gebaseerd op een methodologische en systematische aanpak van risicobeheer.

Voor de AIG is deze aanbeveling essentieel om **een duidelijk referentiekader** te hebben voor de operationaliteit en de legitimiteit van de BB⁸¹. Bij de analyse van het opzet van de omzendbrief werden op basis van een risicogerichte aanpak enkele ideeën tot aanpassingen voorgesteld.

We vinden het ook van essentieel belang dat de evaluatie niet langer enkel betrekking heeft op de PZ's die ervoor gekozen hebben een niet-permanente of permanente eenheid op te richten voor het verstrekken van BB, maar **op alle PZ's**. Dit om een volledig beeld te krijgen van de wijze waarop door

⁸⁰ Zie website van de AIG: Onze publicaties [Algemene Inspectie Politie \(aigpol.be\)](http://aigpol.be).

⁸¹ AIG, Assistance Spéciale au sein de la Police Locale – Etat des lieux – Rapport d'évaluation global 2018, oktober 2019, punt 5.1, aanbeveling 2016/1.

de PZ of de federale politie-eenheden het hoofd wordt geboden tijdens situaties die een bepaald, maar geen hoog, risico inhouden⁸².

Op die manier zouden de gevolgen van het bestaan van de grijze zone beter kunnen worden beoordeeld. Dewelke die **aanzienlijke risico's** inhoudt op het gebied van vaardigheden, opleiding en, a fortiori, ook op het gebied van de veiligheid van het personeel, of zelfs van de burger, die ook de legitimiteit van het politietoetreden kan ondermijnen, beter kunnen worden beoordeeld.⁸³

Tenslotte zijn we van mening dat in deze herziene omzendbrief **de operationele beheersingsmechanismen van de BB** op het niveau van de geïntegreerde politie beter moeten worden omschreven en **het kader** moet worden **vastgesteld voor de samenwerking** tussen de operationele leidinggevenden en de verantwoordelijken van de opleiding. Dit zou de kwaliteitscontrole waarborgen en verbeteren en een grotere synergie tot stand brengen tussen de betrokken eenheden binnen de Lokale Politie en tussen deze eenheden en de gespecialiseerde eenheden van de Federale Politie⁸⁴.

Gelet op de hierboven aangehaalde aandachtspunten, dient de actualisatie van de GPI 81 grondig en nauwkeurig worden uitgevoerd, binnen een bindend tijdschema en **in synergie** met de GPI 48 en de GPI 62, wat betekent verder gaan dan de huidige minimale aanpassingen.

In dit verband benadrukt de AIG dat het **politieke beraad over de BB** op korte termijn moet worden voortgezet, zodat het toepassingsgebied GPI 81 zo nodig kan worden uitgebreid naar de geïntegreerde politie. Deze taak werd in 2020 door de minister van Binnenlandse Zaken toevertrouwd aan de Federale Politie en het Vast Comité van de Lokale Politie.⁸⁵

5.2 IDENTIFICATIE VAN HET RISICO

Aanbeveling 2:

Het opzet van de procedure voor het melden van incidenten, zoals omschreven in de GPI 62, herzien, rekening houdend met enerzijds het belang ervan voor de aanpak van de geweldbeheersing in de politieorganisatie en de verbetering van de operationele processen en anderzijds de noodzaak om deze procedure te digitaliseren zodat alle betrokkenen hun taak in goede omstandigheden kunnen uitvoeren (melden, registreren, verwerken, analyseren, exploiteren, informeren).

Geen enkele organisatie functioneert optimaal zonder **een gestructureerde, systematische en dynamische aanpak** van haar functioneren, gebaseerd op de begrippen kwaliteit, prestatie en risico. Deze concepten worden vertaald in processen en procedures die de organisatie in staat stellen haar doelstellingen na te streven. Dat deze doelstellingen met redelijke zekerheid zullen worden bereikt, hangt grotendeels af van het vermogen van de organisatie om haar processen en procedures, die daarmee verband houden, te beheren.

⁸² AIG, *Bijzondere Bijstand Lokale Politie – Stand van zaken – Tussentijds verslag*, november 2015, aanbeveling 1; AIG *Bijzondere Bijstand Lokale Politie – Stand van zaken – Tussentijds verslag*, januari 2018, punt 4.2.1, aanbeveling 1 en AIG, *Bijzondere Bijstand Lokale Politie – Stand van zaken – 2019*, december 2020, p.14.

⁸³ AIG, *Bijzondere Bijstand Lokale Politie – Stand van zaken – 2019*, december 2020, p.12.

⁸⁴ Algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie *“Bijzondere bijstand lokale politie – Stand van zaken – Tussentijds verslag”*, oktober 2016. P.5.

⁸⁵ AIG, *Assistance Spéciale Police Locale – Etat des lieux – année 2019*, décembre 2020, p.18.

Bij deze aanpak is het opsporen van zwakke punten, onregelmatigheden en anomalieën in de loop van beheerscycli, processen en procedures essentieel. Het vormt de basis voor acties die de organisatie ertoe moeten brengen **om de kwaliteit** van haar diensten en producten **te verbeteren, haar activiteiten te optimaliseren en haar risico's te beheersen**.

De in de GPI 62 vastgelegde procedure voor het melden van incidenten gaat veel verder dan enkel deze omzendbrief. De aanpak van de geweldbeheersing, en meer bepaald de concretisering ervan via de GPI's 48, 48bis, 62 en 81, berust in sterke mate op het vermogen van de politieorganisatie om incidenten op te sporen, te identificeren, te verwerken en te exploiteren, teneinde **een robuust systeem van risicobeheersing op te zetten** (opleiding, uitrusting, bewapening, operationele analyses, operationele richtsnoeren, rapportage aan de autoriteiten en de burgers, ...).

Het is niet de eerste keer dat de AIG deze aanbeveling doet. Het wordt hier herhaald vanuit het perspectief van CP3, dat de noodzaak van risicobeheer voor een organisatie benadrukt. Deze aanpak benadrukt de absolute noodzaak van een doeltreffend systeem voor het opsporen en melden van incidenten, **geïntegreerd in de beheersprocessen** van de organisatie.

Tenslotte herinnert de AIG eraan dat zij pleit voor een uniforme meldingsprocedure binnen de geïntegreerde politie. Dit is de eerste, en tevens een noodzakelijke, stap in het beheersen van risico's. Momenteel beschikken we niet over een doeltreffend instrument om het gebruik van dwang en geweld te controleren. Daarom dringt de AIG aan op de ontwikkeling van een efficiënt IT-systeem binnen de geïntegreerde politie, om incidenten in kaart te kunnen brengen en te analyseren, met inbegrip van de gevolgen ervan voor burgers en politieagenten.

5.3 HET RISICOBEBEERSINGSSYSTEEM

Aanbeveling 3:

De rol, de opdrachten en de middelen van de Nationale Opleidingscoördinator herbekijken.

GPI 81 betreft zowel de **operationele aansturing** als het **risicobeheer van BB** op het niveau van de geïntegreerde politie. Opleiding en training vormen een reeks acties die bijdragen tot de verwezenlijking van het risicobeheersysteem van de BB.

Het lijkt ons noodzakelijk om de rol, de taken en de middelen van de Nationale Opleidingscoördinator te herzien, maar ook zijn plaats in de structuur van de algemene Directie van het middelenbeheer en de informatie (DGR) en zijn interactie met alle actoren betrokken bij de BB. Dit zal hem/haar in staat stellen om:

1. ervoor te zorgen dat het algemene concept van 'geweldbeheersing', dat de 3 niveaus van bijstand en ondersteuning (reguliere bijstand, bijzondere bijstand en gespecialiseerde steun en interventies) met elkaar verbindt en de vereiste bekwaamheidsniveaus (basis- en gekwalificeerd) bepaalt, voortdurend in acht wordt genomen;
2. het jaarlijkse evaluatieverslag van de Nationale Opleidingscoördinator, als bedoeld in artikel 7 van de GPI 81, in overleg met de AIG optimaliseren;

3. jaarlijks een duidelijk overzicht te geven van de organisatie en de follow-up van de opleiding van de BB door de Federale Politie;
4. de informatiestroom met betrekking tot BB tussen alle bij de opleiding betrokken actoren te optimaliseren;
5. en de informatiestroom met betrekking tot BB en de operationele leidinggevenden van de geïntegreerde politie te optimaliseren.

Aanbeveling 4:

Een geïntegreerde aanpak van het operationele beheer van de BB ontwerpen, beschrijven en uitvoeren.

De GPI 81 betreft zowel de **operationele aansturing** als het **risicobeheer van de BB** op het niveau van de geïntegreerde politie.

De **eindverantwoordelijkheid** van de 23 korpschefs die ervoor hebben gekozen om binnen hun PZ BB te ontwikkelen, wordt in de omzendbrief duidelijk aangegeven en beschreven. In het kader van een onverwachte of geplande gebeurtenis moet de samenwerking en wederzijdse ondersteuning van deze PZ of de samenwerking en ondersteuning met PZ die niet over BB beschikken, gebaseerd zijn op duidelijk vastgestelde **mechanismen** die van toepassing zijn op de gehele geïntegreerde politie.

Momenteel lijkt het ons dat deze mechanismen niet duidelijk zijn vastgesteld en dat ze dienen te worden herzien om :

1. een geïntegreerd, realtime overzicht van de beschikbaarheid en de inzet van de BB te kunnen bieden en derhalve in realtime over deze inzet kunnen rapporteren aan politiebeheerders en autoriteiten;
2. een geïntegreerde procedure vast te stellen voor verzoeken om steun van BB in geval van onverwachte of geplande gebeurtenissen en derhalve prioritaire verbintenissen en compensatiemechanismen te bepalen met betrekking tot de steun die door de PZ beschikkende over BB wordt verleend;
3. een coördinator of eenheid aan te wijzen die belast is met de operationele coördinatie van BB, gelijkwaardig aan de opleidingscoördinator, maar buiten de opleiding gerelateerde organen zoals de ANPA;
4. een gestructureerde informatiestroom tot stand te brengen tussen de opleidingscoördinator en de operationele coördinator om de algemene werking van de BB te verbeteren.

6 BIJLAGEN

6.1 BIJLAGE 1: IDENTIFICATIE VAN DE RISICO'S OP BASIS VAN DE OMZENDBRIEF

Risico	Identificatie GPI 81	Formulering OBS	Type
R01	Bepaalde politiezones ondervinden de noodzaak om, ter ondersteuning van de reguliere interventie, 'Bijzondere Bijstand' te organiseren voor al dan niet geplande tussenkomsten met een bijzondere risicograad . ⁸⁶	Gewone interventie die ondersteuning vereist vanwege een bijzonder risico (BB).	Operationeel risico
R02	Bij interventies met een hoge risicograad wordt een beroep gedaan op de gespecialiseerde ondersteuning door de federale politie, conform de letter en de geest van de wet op de geïntegreerde politie (verder afgekort als WGP). ⁸⁷	Gewone interventie die ondersteuning vereist vanwege een verhoogd risico (Interventie en bijzondere bijstand).	Operationeel risico
R03	Een spanningsveld tussen de 'Bijzondere Bijstand' van de lokale politie en de 'gespecialiseerde steun en interventie' van de federale politie dient, om evidente redenen, te allen tijde vermeden te worden. ⁸⁸	Het verband tussen de BB en de Interventie en bijzondere bijstand vormt een risico voor een spanningsveld tussen de twee vormen van ondersteuning.	Operationeel en organisationeel risico
R04	(Comité P, jaarverslag 2009), soms wordt ook een te ruim en te gespecialiseerd takenpakket toevertrouwd, wat kan leiden tot zelfoverschatting en dus tot gevaarlijke situaties . ⁸⁹	De aard van de opdrachten en taken die worden toevertrouwd aan het personeel dat belast is met BB is soms niet goed omschreven. Bijgevolg is er een verhoogd risico tijdens de uitvoering van deze taken.	Operationeel en organisationeel risico
R05	Een vertrouwelijke en discrete omgang met de werkwijzen, procedures en scenario's is essentieel, gelet op de ernstige veiligheidsrisico's die ze op zowel organisatorisch als individueel vlak kunnen inhouden . ⁹⁰	De operationele methodes, procedures en scenario's bevatten kritieke en gevoelige informatie wat betreft de uitvoering van de opdrachten. De wijze waarop zij toegankelijk en beschikbaar zijn is een bron van risico voor de voorbereiding en uitvoering van opdrachten .	Operationeel en organisationeel risico
R06	Ter ondersteuning van de basispolitiezorg kunnen drie bijstandsniveaus worden onderscheiden (opschaling naar gelang van de escalatie van het gevaar of het geweld): het eerste niveau is de reguliere bijstand door bijvoorbeeld een extra patrouille. ⁹¹	Bij de uitvoering van gewone interventies kan een situatie een risico vormen waarvoor de inzet van een gewone interventieploeg vereist is.	Operationeel risico

⁸⁶ GPI 81, p. 60375.

⁸⁷ GPI 81, p. 60375.

⁸⁸ GPI 81, p. 60376.

⁸⁹ GPI 81, p. 60376.

⁹⁰ GPI 81, p. 60377.

⁹¹ GPI 81, p. 60377.

6.2 BIJLAGE 2 : IDENTIFICATIE VAN DE BEHEERSINGSMATREGELEN

BM	Beschrijving	Reactie op risico
BM01	Vaststellen van kwaliteitsnormen, procedures en gecertificeerde scenario's binnen de geïntegreerde politie.	RO1 – Gewone interventie die ondersteuning vereist vanwege een bijzonder risico (BB). RO3 – Het verband tussen de BB en IBB vormt een risico voor spanningsveld tussen de twee vormen van ondersteuning. RO4 – De aard van de opdrachten en taken die worden toevertrouwd aan het personeel dat belast is met BB is soms niet goed omschreven. Bijgevolg is er een verhoogd risico tijdens de uitvoering van deze taken.
BM02	Specificeren van de nodige middelen en bijzondere wapeningen.	RO1 – Gewone interventie die ondersteuning vereist vanwege een bijzonder risico (BB).
BM03	Voorzien in uniforme opleidingen en trainingen op basis van gecertificeerde normen en procedures.	RO1 – Gewone interventie die ondersteuning vereist vanwege een bijzonder risico (BB). RO3 – Het verband tussen de BB en IBB vormt een risico voor spanningsveld tussen de twee vormen van ondersteuning. RO4 – De aard van de opdrachten en taken die worden toevertrouwd aan het personeel, dat belast is met BB, is soms niet goed omschreven. Bijgevolg is er een verhoogd risico tijdens de uitvoering van deze taken.

6.3 BIJLAGE 3: IDENTIFICATIE VAN DE BB EN HUN DATUM VAN OPSTART

A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
		5		5277 ZP LIEGE	P.A.B. (Peloton Anti-Banditisme)	01/03/1976
		4		5303 ZP NAMUR CAPITALE	G.I.S. (Groupe d'Interventions Spéciales)	01/01/1995
		4		5324 ZP MONS QUEVY	G.A.S.P. (Groupe d'Appui Spécialisé Proactif)	01/10/2020
		4		5325 ZP LA LOUVIERE	Groupe Alpha	01/01/2019
		5		5330 ZP CHARLEROI	GSA (Groupe Spécial d'Appui)	01/01/2015
		3		5331 ZP AISEAU-PRESLES / CHATELET / FARCENNE	SAS (Service d'Assistance Spéciale)	21/07/2014
		5		5339 ZP BRUXELLES CAPITALE IXXELLES	BAA/AOB (Brigade Anti-Agression/Anti-Overvalbrigade)	01/01/1965
		5		5340 ZP BRUXELLES OUEST	B.A.B. (Brigade Anti-Banditisme)	01/01/2017
		5		5341 ZP BRUXELLES MIDI	S.R.U. (Special Response Unit)	01/07/2017
		5		5344 BRUXELLES NORD	BTA (BijstandsTeam d'Appui)	14/03/2017
		5		5345 PZ ANVERS	A.E. (Arrestatie Eenheid)	01/03/2015
		3		5364 PZ REGIO TURNHOUT	S.A.U. (Special Assistance Unit)	29/10/2007
		5		5415 PZ GENT	COPS (-team) (Community Oriented Police Support Team)	01/07/2006
		3		5456 VLAS	TARES (Tactisch Responsteam)	22/08/2021
		2		5297 ARLON / ATPERT / HABAY / MARTELANGE	U.A.S. (Unité d'Appui Spécialisé)	01/01/2016
		4		5327 ZP BORAINA	DELTA	01/03/2005
		4		5342 ZP UCCLE / W-B / AUDERGHEM	FLAG – (Informatiegestuurde Heterdaadpatrouille)	22/03/2011
		4		5440 PZ AALST	O.R.C.O. (Ondersteuningscapaciteit Risicovolle en Complexe Operaties)	01/01/2012
		4		5444 PZ BRUGGE	COBRA (Cel Overbrenging Bescherming Reactie Arrestatie)	01/12/1994
		4		5449 PZ OOSTENDE	THOR (Team voor Handhaving van Openbare orde en Rust)	04/04/2013
		3		5904 PZ WAASLAND NOORD	ARES (Arrestatie En Steun)	01/10/2018
		4		5907 PZ LIMBURG REGIO HOOFSTAD*	S.A.U. TIG (Speciale Assistance Unit Tactische Interventie Groep)	01/01/2006
		3		5905 PZ ZENNEVALLEI	FALCO	23/12/2019

*BB supra-lokaal

6.4 BIJLAGE 4 : OPLEIDING – VERHOUDING TRAINER/END-USER

De tabel hieronder geeft een samenvatting weer van de informatie die door de PZ werden overgemaakt met betrekking tot de opleiding van de personeelsleden binnen de BB.

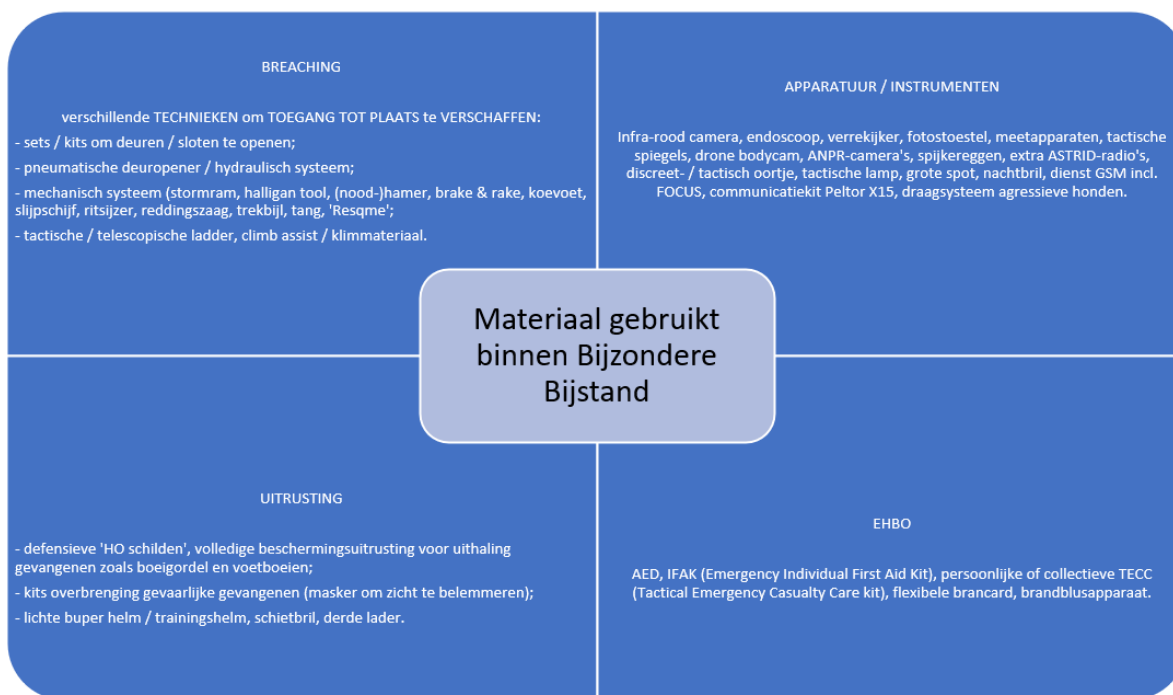
De betrokken politiezone	Het effectief aantal personeelsleden (incl. directieleden)	Het aantal personeelsleden dat houder is van het brevet GPI 81 Trainer	Het aantal personeelsleden dat houder is van het brevet GPI 81 End User
ZP AISEAU-PRESLES / CHATELET / FARCIENNE	9	3 (33%)	5 (56%)
ZP WAASLAND-NOORD	10	3 (30%)	6 (60%)
ZP ARLON / ATTERT / HABAY / MARTELANGE	10	2 (20%)	9 (90%)
ZP MONS QUEVY	10	1 (10%)	6 (60%)
ZP LA LOUVIERE	11	2 (18%)	5 (45%)
ZP ZENNEVALLEI	11	2 (18%)	11 (100%)
ZP VLAS	13	3 (23%)	8 (62%)
ZP OOSTENDE	13	3 (23%)	11 (85%)
ZP BORAINNE	14	3 (21%)	11 (79%)
ZP UCCLE / WATERMAEL-BOITSFORT / AUDEGHEM	14	1 (7%)	6 (43%)
ZP REGIO TURNHOUT	14	3 (21%)	14 (100%)
ZP NAMUR CAPITALE	15	3 (20%)	15 (100%)
ZP AALST	15	5 (33%)	16 (107%)
ZP BRUGGE	16	4 (25%)	15 (94%)
ZP LIMBURG REGIO HOOFSTAD	24	6 (25%)	23 (96%)
ZP BRUXELLES OUEST	24	3 (12%)	21 (87%)
ZP BRUXELLES MIDI	25	3 (12%)	24 (96%)
ZP CHARLEROI	30	4 (13%)	30 (100%)
ZP BRUXELLES NORD	34	4 (12%)	28 (82%)
ZP LIEGE	35	5 (14%)	34 (97%)
ZP GENT	39	8 (21%)	35 (90%)
ZP ANTWERPEN	49	11 (22%)	47 (96%)
ZP BRUXELLES CAPITALE IXLLES	63	11 (17%)	53 (84%)

6.5 BIJLAGE 5 : BESCHERMINGSUITRUSTING

Effectief aantal PL (incl. leiding)	BALLISTISCH SCHILD				HELMEN						BALLISTISCHE VESTEN klasse 4	
	klasse 3	klasse 4	klasse 3 Incl. uitbreiding klasse 4	klasse ongekend	Persoonlijke uitrusting			Collectieve uitrusting			Persoonlijke uitrusting	Collectieve uitrusting
					Klasse 3	Klasse 4	Klasse ongekend	Klasse 3	Klasse 4	Klasse ongekend		
9	1	2					X					
10		1					12				12	
10				1					10	10		3 + X
10	2	1							14	14		11
11	1	1								10		
11			2						10			
13	Opstartende éénheid: aankoopprocedure lopende											
13		2						4		14		14
14			3				14				X	
14			2		X					8		
14		2								8		10
14	1		3						15	15		15
15	4		4	9 schilden GBOR 3 plastiek schilden rechthoekig	18					10		
15	5		1		X	X						
24		3		2							24	
24	1	2	2	5 schilden GBOR					2		1	1
25			3							15		X
30	2	3								12	21	
34	2	4								33	33	33
35	10		3		X					7		
39	2		4	5 plastiek schilden rechthoekig							35	
49			8		X					15		X
63		3	5		1					16		1

6.6 BIJLAGE 6 : ANDERE MIDDELEN

Materiaal gebruikt
binnen Bijzondere
Bijstand

AIU

6.7 BIJLAGE 7 : BEWAPENING

Effectief aantal personeels- leden	Individueel wapen	FN SCAR .300	H&K MP7 UMP (9mm)	SIGSAUER .300	HK MP5 (9mm)	P90	B&T (9mm)	UZI	Daniel Defense AR 15.300	H&K G36C 5.56 x 45mm	FN 509	(PIE) Taser	FN 303
9			2	4								2	2
10	Glock 17 of 19 met lamp	2			1								2
10		1	1									4	2
10		2	2									1	2
11	10 x Glock 17 + 10 x Glock 26	2	2										2
11													
13	Glock	2											
13	14 Glock	4	2									2	3
14	Glock 19	2	2			1						2	2
14			8	4						4		2	4
14			4										2
14		2	2									2	4
15	18 x Smith & Wesson (9 mm)	5	8									3	2
15		2	10	4								4	6
24		2			2							3	3
24				5	4							3	4
25	6 x Glock 17 + 19 Glock 19					6			3				4
30	Glock 19				2			2					4
34	Glock 17		3	10									3
35	FN 509	16				6	10				12	6	6
39	35 x Glock 17	1		5	5								8
49	Glock 19	17					6					6	5
63	Glock 19	26	5									8	3